

Socijalizam danas

Glasilo Socijalističke radničke partije Hrvatske

ISSN 1847-9421 • Broj 10 • Godina 2 • veljača 2011. • www.srp.hr

334.378

Ivan Plješa
Tko se u Hrvatskoj faktički bori za interese radničke klase? str.3

Jasna Tkalec
Bura na drugoj obali Mediterana str.5

Saša Blagus
Bez radikalne kritike nema općeljudske emancipacije str.7

Goran Perić
Kamo srlja zdravstvo u Hrvatskoj? str. 9

Ranko Adorić
Josipović kao G.W. Bush str.10

Izjava za javnost povodom privatizacijskog procesa u riječkom brodogradilištu
Končar nije rješenje! str.11

Izjava za javnost povodom upropaštavanja Jadrankamena, Montera i Uzora
Bruno, uzimamo ti tvornice – one su naše! str.12

SRP s radnicama UZOR-a
Stop stečaju i gašenju - tvornice radničkoj samoupravi str.12

Izjava za javnost povodom odbijanja izmjene GUP-a Grada Splita
Građani opet prevareni – Marjan i dalje ugrožen str.13

Skupština gradske organizacije SRP-a Umag
Reorganiziranje i novi zamah istarskih socijalista str.14

Promocija knjige Drage Hedla
Glavaš: kronika jedne destrukcije str.14

Sjednica Lige antifašista Jugoistočne Evrope
Aktivnije razvijati svestranu suradnju str.15

Tribina Slobodnog filozofskog
Politički pokret: direktna demokracija i materijalna jednakost, kada i kako? str.16

Knjiga
Tvrtko Jakovina: Treća strana hladnog rata str.16

Ulične demonstracije diljem Hrvatske
Kriza očekivano generira socijalni bunt, ali nažalost može donijeti desnu radikalizaciju – ne bi bilo prvi put str.16

Reagiranja
Slavne godine Hajduka / Umjesto čestitke za 100 godina Hajduka / Ne Kerumštini / Sukob interesa – što je to?

Izlazi jednom mjesečno,
dijeli se besplatno.
Financira se dobrovoljnim
priložima čitatelja.

Izdavač:

Socijalistička radnička partija
Hrvatske,
Pavla Hatza 14, 10 000 Zagreb

E-mail: srp@srp.hr
tel./fax: +385 (0)1 48 35 340
www.srp.hr

Glavni i odgovorni urednik:
Božidar Dugonjić

Redakcija:

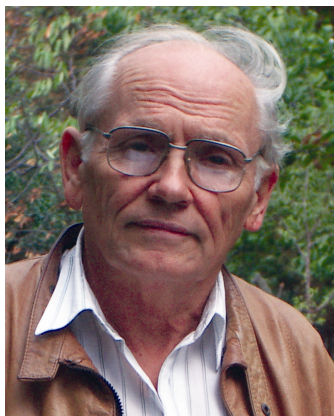
Ranko Adorić, Aleksandar Hrastović,
Svetozar Livada, Luka Savić, Ivan
Tićak, Dalibor Vidović

Žiro račun broj:

2360000-1101539336

“Socijalizam danas“ je glasilo Socijalističke radničke partije Hrvatske osnovane 25. listopada 1997. u Zagrebu. SRP okuplja ljude koji se u Hrvatskoj zalažu za demokratski socijalizam, kakav će se u 21. stoljeću neminovno rađati iz svjetskih i evropskih društvenih kretanja i promjena, pa utoliko neće zaobići ni Hrvatsku. Svoja programska opredjeljenja i praktičnu politiku SRP zasniva na pozitivnim dostignućima i iskustvima socijaldemokratskih, socijalističkih i komunističkih partija i pokreta u svijetu, a posebno na pozitivnim dostignućima radničkog, socijaldemokratskog i komunističkog pokreta u Hrvatskoj i bivšoj Jugoslaviji, te na težnjama i rezultatima u borbi za radničko i društveno samoupravljanje. SRP zastupa interese većine stanovništva koje sredstva za život stječe svojim fizičkim i umnim radom u poljoprivredi, industriji, školstvu, zdravstvu, znanosti, kulturi, upravi i drugim djelatnostima. SRP ima svoje mjesne, općinske, gradske i regionalne organizacije širom Hrvatske, a one djeluju putem svojih klubova i foruma. Omladinski dio SRP-a ima svoje posebno ime: Mladi socijalisti i uživa veliku autonomiju u stranci.

Uvodnik

Mr.sc. Božidar Dugonjić, glavni i odgovorni urednik *Socijalizam danas* i član Predsjedništva SRP-a

Zlatno tele i kravlje ludilo

Zabluda je da kravlje ludilo nije postojalo i prije njegovog definiranja pred dvadesetak godina. Jednu vrstu kravljeg ludila obrađuju Iljif i Petrof u književnom djelu „Zlatno tele“. Ovo se pokazuje u klanjanju zlatu, bogatstvu i potpadanje pod najprimitivnije instikte uzimanja, imanja, posjedovanja i pljačke.

Danas „srebrnjupci“ ne sanjaju zlatne i srebrne poluge (osim kada se treba sakriti opljačkano), danas postoje drugi simboli bogatstva: nedostižno skupi automobili, jahte na kojima se možeš izgubiti, ogromne (makar i ružne) kućerine na najekstravagantnijim mjestima. Uz to, (a kako bi bez toga moglo biti?) beskrajna bahatost i podcjenjivački stav prema onima koji imaju manje ili nemaju ništa. To se danas zove „tržišna privreda“, a u nju su uključene sve vrste privatizacije, restrukturiranja, stečaja, mnogi „zakoni“ (koji su u biti nezakoniti) – kraće rečeno kapitalistički odnosi primitivnog tipa. Nije to daleko od ropstva, ako se zna koliko ljudi kod nas radi bez plaće. Ni od feudalizma ako se gleda odnos vlasnika zemljišta prema najamnicima istog. Pita se čovjek: kako ti radnici i seljaci (iliti poljoprivredni proizvođači) preživljavaju? A tek nezaposleni i umirovljenici s malim penzijama?

Makar je eksploatacija tuđeg rada dovedena do savršenstva u okvirima „legaliteta i zakona“, makar je tehnološka revolucija dovela do ogromnog povećanja produktivnosti u sferi materijalne proizvodnje i usluga, pa time i do neslučenih profita vlasnika sredstava za proizvodnju (kapitalista), ovi kao da boluju od kravljeg ludila, suludo žele uzeti sve, a ne samo ono što im treba. Klanjaju se nepostojećem Zlatnom teleu i zaboravljaju da ne žive sami na svijetu. Čak, nadajmo se da je to samo izmišljotina, razmišljaju kako da uklone dio stanovništva svijeta koji im je nepotreban za sadašnji tempo stvaranja profita. Ta jedan bolji stroj zamjenjuje rad stotina ljudi koji su, normalno, postali nepotrebni!

I tada netko dira u taj ljudski mravinjak, svi mravi reagiraju, diljem svijeta se ljudi bune protiv tiranije, globalizacije, gubljenja samostalnosti i osobnih sloboda i prava. Orwelova „1984“ davno je počela i sada se ubrzano događa. Svatko bi uskoro mogao postati samo broj o kojem postoji dosje, broj koji se dodiranjem tipke može izbrisati. A prst koji dira tipku je uvijek kapital sa svim svojim karakteristikama.

Zato postoji teza: Budućnost čovječanstva je u socijalističkim društvenim i proizvodnim odnosima! Kapitalizam svojim egoizmom i nezastitljivošću kapitalista samo zaoštrava sukobe u svijetu.

Reklo bi se da i kod nas raste svijest o tim činjenicama. Nezadovoljstvo raste.

Pogledi s ljevice

Tko se u Hrvatskoj faktički bori za interese radničke klase?

Piše: Ivan Plješa

Ivan Plješa, predsjednik SRP-a

Na političkoj sceni Hrvatske predizborna je kampanja neslužbeno otpočela. Pljušte kritike teškog ekonomskog i socijalnog stanja, dozivlje se pravda i pravičnost, međusobni prijekori vođa pozicije i opozicije, pritvori se poneki lopov i tu i tamo otvori poneki pogon. Doimlje se čak da konačno moralna i etička pitanja dolaze na dnevni red. Neupućeni čak mogu povjerovati kako u politici nije sve sami crnjak i kako i tu ima neke čestitosti.

Nažalost, ipak nije tako. Nije posrijedi neka nova etika niti iskren napor da se postojeći društveni odnosi, a prije svega vlasnički, kao izvorni odnosi svih naših poremaćaja i muka, temeljitije mijenjaju. Posrijedi su samo novi manevri kako bi pojedine persone, grupe, lobiji, pa i prikrivene mafije, zauzele što bolju startnu poziciju u trci za Sabor, a po strani, kao da i ne postoji, ostaje duboko klasni sukob kao krucijalno društveno pitanje koje traži razrješenje. Osobito nema prepoznatljivog napora da se taj sukob razriješi u korist rada, a to znači većine članova društva i na toj osnovi otvoreni prostori razvoja proizvodnih snaga i istinske demokratizacije, već da se u okviru tog sukoba kao modusa vivendi zauzme što prestižnija pozicija, po mogućnosti bolja od dosadašnje.

I dok je retorika vladajućih, uvjetovana teškim ekonomskim i socijalnim prilikama, logičnija jer nemaju izbora izvan svoga puta privatizacije i neoliberalne ekonomske politike, potčinjavajući se svjetskom poretku, čijom zaštitom i uzajamnošću, jedino i mogu zadržati vlast, retorika snaga opozicije koja bi morala poentirati to teško stanje etablirane pozicije, djeluje neuvjerljivo i neprincipijelnija pa sve to u konačnosti

može biti voda na mlin uzdrmane pozicije, odnosno ostanku na vlasti HDZ-a i njegovih mogućih partnera. Moguće je da između principijelnog opravdavanja teškoga stanja pozicije i nedovoljno principijelne kritike toga stanja, uz neizvjesnosti i nedostatak jasnih vizija, da se glasači odluče za izvjesno, pa makar i loše, nego za neizvjesno.

Pošto nas ni najmanje ne zabrinjava kako to HDZ misli sačuvati vlast, interesantno je vidjeti kako je to opozicija želi osvojiti, odnosno kavim to promjenama ona teži, naravno listajući i slušajući medije, koji svu tu kvazi ljevičarsku smušenost poput nebeskih ruža plete i veze u zemaljski život i korist svojih kapitalističkih gazda.

U prvi plan doprinosa promjenama, jedan dio novinara i novina artikulira sumnju u SDP kao lijevu snagu, što ne mora biti tako loše, ali ako ne ostane samo na tome, a ostaje. Uostalom, nije li ta sumnja zakašnjela? Pa **Raćan** je u svojoj renegatskoj rezoluciji, još davne '91. godine jasno obznanio da se SDP neće više boriti, ne samo za Jugoslaviju, nego ni za socijalizam, izražavajući nadu da će opstati antifašizam i dao se u rov obrane, a potom i svojevrsne realizacije **Tuđmanove** šizofrene feudalističke Hrvatske, dvjesto bogatih familija, bacajući dotadašnje samoupravljače, a potom i većinu naroda, u najamno ropstvo domaćih tajkuna i stranih kapitalista. Da ne bi bilo nikakve sumnje njegovom opredjeljenju, on je pošteno opetovao da njega ne interesira ljevica, nego „demokracija“ u Hrvatskoj. Uostalom, nije mu ni palo napamet da kao koalicijski premijer zaustavi taj suludi proces Tuđmanove restauracije kapitalizma. Pa zašto bi se dans SDP uopće propitivao kao ljevica? Zašto da se oko toga gubi vrijeme? Za sudbinu Hrvatske doista nije važno hoće li se proračun više puniti PDV-om ili oporezivanjem dividendi i profita, u čemu tek postoji razlika između SDP-a i HDZ-a, već čija je tvornica, a u tome se oni uglavnom slažu pa onda logično i u tome da je Hrvatskoj mjesto u imperijalnim savezima (EU i NATO).

Nepovjerljivi i prema HDZ-u i prema SDP-u, jedan dio medija, tobože sklon promjenama, krenuo je u potragu za trećim putem, odmjeravajući koje bi snage tu mogle pripasti. Nakon dugogodišnje desničarske pa i profašističke, a u zadnje vrijeme jalove, liberalne retorike, to se čak doimlje kao osvježenje, ali se ni za jotu ne približava krucijalnom polit-ekonomskom pitanju, a to je pitanje: koje nas snage mogu izvesti iz močvare - snage privatizacije koje su nas u nju i ugurale ili bi to trebale biti snage socijalizacije? Ne prepoznajući to bitno pitanje, ti tragači ostaju u suštini zarobljenici liberalne dogme, ali nezadovoljni njenim dosadašnjim učinkom, oni sanjaju liberalizam s ljudskim likom, u čijoj tvorbi ih ne bi smetali čak i neki uškopljeni ljevičari. Kao u

operaciji zbrajanja i oduzimanja, oni u „pamćenju prenose“ kapitalizam, ali ga ne spominju kako se sada grozno stanje nebi dovelo u vezu s njim. Uza sav njihov vrijedan napor, teško je tu prepoznati ljevicu.

Ne prepoznamo je ni kod onih novinara koji opravdano podvrgavaju kritici monopol HDZ-a i SDP-a na političkoj sceni i njihovu sujetu ako se netko novi pojavi, bilo s desna bilo s lijeva, pa čak ni onda kad neki od njih prizivlju neku intelektualnu ljevicu. Gotovo kao zvjezdani trenutak za ljevicu, možemo doživjeti nedavnu primjedbu novinara Globusa kako je ljevica zaboravila na klasnu borbu. Eto, neka smo i to doživjeli, da se spomene potreba za klasnom borbom.

Gotovo kao fenomen, u prvi plan na ljevici izvlači se jedna, za izbore strogo prigodna stranka, netom osnovana, a to su Hrvatski laburisti – stranka rada. Oni sada peticijom traže pad Vlade **Jadranke Kosor**. Baš lijepo, ali za politički nepismene jer „sedam smrtnih grijeha“ koje laburisti pripisuju Jadranki Kosor grijesi su svih Vlada od devedesete. Drugim riječima, to su grijesi kapitalističkog poretka. I prethodne Vlade su odlazile, a grijesi su ostajali, pa zašto bi onda sa odlaskom Kosor, koju će laburisti otjerati, bilo drugačije? Da bi grijesi nestali, morao bi otići kapitalistički poredak. Drugim riječima, Hrvatska bi morala postati socijalistička. Ali **Lesar** to nipošto ne kaže. Na lucidno pitanje novinara kako to on misli postići pravdu, a da ne mijenja sistem, odriješito je odgovorio: „Pustite Vi sistem!“. A znamo mi Lesara i pod drugim biserima. Kao recimo onaj sa početka devedesetih kada je kao sindikalni vođa ustvrdio kako nije pretpostavljao da će put iz socijalizma u kapitalizam biti tako trnovit i težak.

Po svemu sudeći, Lesar misli da je dovoljno da on bude u Saboru. To razumijemo, ali time se nimalo neće poboljšati položaj radnika. Uostalom da se Lesar želi boriti za istinske i dugoročne interese radnika on bi barem došao u Socijalističku radničku partiju koja postoji već trinaest godina ili bi barem obrazložio zašto on uopće organizira neku novu stranku ako takva već postoji, ili bi konačno bar nakon osnivanja i te nove stranke ponudio suradnju. Umjesto toga on, ostajući na građanskom terenu, koristi legitimno pravo da ima svoju stranku, pa treba očekivati da će takav biti i karakter te njegove stranke. Upravo ta benignost hrvatskih laburista, ma koliko bili bučni, čini ih tako privlačnim kapitalističkim medijima.

U slaganju i nagađanju sila preokreta mediji spominju i neke druge lijeve grupacije, ali Socijalističku radničku partiju nikako i nitko. SRP se dakle ubija šutnjom. Zašto? Zato što je Socijalistička radnička partija jedina stranka programski i organizaciono pozicionirana kao borac, ne samo za ekonomske, nego i za historijske interese rada i radnika, i smatra da rješenje povijesti može biti samo klasna borba i socijalizacija nasuprot privatizacije koja je u toku, bez obzira na to hoće li se se taj konačni rasplet dogoditi dijelom ili u potpunosti, na ulici ili u parlamentu. To naravno ovisi o zrelosti sukobljenih klasa. No, suprotno uvriježenom

SRP na radničkim demonstracijama u Splitu 2009. godine

mišljenju, Socijalistička radnička partija, koja svoj Program temelji na vrijednostima naučnog socijalizma, jest za demokratski rasplet na izborima, a do toga se dolazi klasnim osvještavanjem i političkim organiziranjem radnika u njihovu radničku partiju. Ona se na parlamentarnim izborima treba suprostaviti strankama kapitala, a to su sve dosadašnje parlamentarne stranke, uključujući i neke kvazi-lijeve, koje služe provjetranju, a ne ukidanju kapitalizma. Ako to iz ovih ili onih razloga nije sadašnja Socijalistička radnička partija, to može u budućnosti biti neka druga u koju bi se radnici organizirali, ali uvijek nužno socijalistička i radnička.

Ako zbog nepodnošljivog stanja sukoba rada i kapitala, to bude spontana akcija radnih masa, Socijalistička radnička partija će to podržati i artikulirati prema civilizacijskom raspletu u korist neposredne vlasti radničke klase, odnosno prema socijalističkim proizvodnim društvenim odnosima. Sve izvan toga puta je fraziranje i malograđansko zanovijetanje, čime se oči radnika zavezuju krpom.

E, ta se retorika vlasnicima novina i kaste na vlasti ne sviđa i zato te ideje ne smiju u njihove novine. Ne sviđa im se ni ono što je u tim našim stajalištima revolucionarno jer ih direktno ugrožava, a još manje ono što je u tome demokratsko, jer se od toga ne mogu braniti.

Sve one koji će se ovim našim opservacijama naći pogođeni, kao i svi oni koji doista suosjećaju sa teškoćama radnika i radnih masa, pozivamo na istinski dogovor da zajednički organiziramo i usmjerimo radne slojeve i mi bismo već iza ovih izbora mogli imati vlast radničke klase ili pak snažnu radničku pesnicu u Saboru. U tom slučaju oni koji su nas dosad pljačkali, rasprodavali i osiromašivali to više ne bi mogli raditi. Štoviše, sve pokradeno ćemo povratiti. Tek time ozdravljenje hrvatskoga društva i zdrav razvoj mogu otpočeti. To je jedini mogući historijski uvjetovani put i može ga, po svom položaju i brojnosti, ostvariti samo radnička klasa. Vlasnička klasa na današnjem stupnju razvoja historijski je prevladana i suvišna

Ako socijaldemokrati, laburisti i ini ljevičari to ne žele, to je njihovo legitivno pravo, ali neka se onda ne pozivaju na patnje radnika, jer te se patnje u sistemu liberalne demokracije kojoj oni ostaju privrženi, proizvode kao keksi. Time se njihovo ljevičarenje pokazuje kao licemjerstvo iz koristi.

Bura na drugoj obali Mediterana

Piše: *Jasna Tkalec*

Ne, više to nisu čamci koji ilegalno prevoze očajnike na Siciliju, Španjolsku, Maltu, gdje ih policija lovi poput zečeva i zatvara u prave pravcane koncentracione logore. Umjesto da bježe preko Sredozemlja, pobunili su se stanovnici zemalja Sjeverne Afrike, koje su više desetljeća bile smatrane za stabilne. Najžešće su pobune izbile prvo u Tunisu, zatim Alžiru, Egiptu, Jemenu, pa čak i u zaraćenom Sudanu. Narodu je jednostavno dozlogrdila patnja, nezaposlenost, obespravljenost i besperspektivnost. Radi se o zemljama čije stanovništvo, kao u Egiptu, u velikoj većini živi u velikoj bijedi – s manje od dva dolara po stanovniku dnevno, a vlastodršci, naročito porodica i rodbina tuniškog predsjednika **Ben Alija** nagomilali su ogromna bogatstva. Korupcija u svim tim zemljama stiže kao polip sve segmente društva, a ono se uglavnom sastoji od mladih ljudi. I u Tunisu kao i u Egiptu više od 60 posto stanovnika ima manje od trideset godina. Pri tome to nije više nepismen i neuk svijet. Velika većina omladine ima fakultetsko obrazovanje. Okidač pobune u Tunisu, s kojom je i započela oluja koja je zahvatila zemlje Magreba, bilo je i samoubojstvo, odnosno samospaljivanje jednog dvadesetšestogodišnjaka, koji se polio benzinom i zapalio pošto nikako nije mogao naći zaposlenje. Njegovi su drugovi izašli na ulice iz ogorčenja da bi upozorili na ovu očajničku gestu. Željeli su alarmirati javnost, koja se podigla k'o jedan i nije se smirila dok Ben Ali, njegova omrzuta supruga i cijela klika vlastodržaca-bogataša, koja je formalno imala udjela u svim unosnim poslovima u Tunisu, nije napustila zemlju. Nije to, naravno, prošlo bez žrtava. Bilo je mrtvih i ranjenih – koliko točno teško je utvrditi jer je vlast namjerno umanjivala brojke, a opozicija uvećavala - ali te smrti nisu bile uzaludne. Omraženi je despot napustio zemlju. Time je stvar još daleko od toga da bude riješena jer ova „revolucija jasmina“, iako je koštala vlasti predsjednika i njegovu kliku, koja je zemljom vladala punih 27 godina, još nije donijela svoje definitivne plodove. Ben Aliju nije pomoglo ni što je na zahtjev demonstranata smijenio ministra unutarnjih poslova zbog nasilja nad demonstrantima, ni što je obećao promjenu ustava i politike. „Odlazite lopovi!“ bile su parole mladih demonstranata, koji se nisu htjeli zadovoljiti obećanjima ni izmjenama u vladi poput psa s bačenom košću. Nije pomogla ni najava smanjenja dažbina u zadnjem javnom nastupu predsjednika Ben Alija, ni njegovo zaklinjanje u radikalne zaokrete politike te snižavanje cijena kruha, mlijeka i ostalih osnovnih životnih namirnica. Pobunjeni su tražili kruh, ali i nešto više od kruha: političku slobodu i slobodu uopće. A to u ovom slučaju znači i slobodu demonstriranja, političkog organiziranja i sve one slobode koje postoje ili bi morale postojati u takozva-

nim „zrelim demokracijama“.

Naravno, javila se i Bijela kuća i tražila prekid nasilja i smirivanje situacije do kojeg je i došlo tek pošto je predsjednik napustio zemlju i pošto mu je onemogućeno slijetanje u Palermu te je pobjegao u Saudijsku Arabiju. Očekuju se prvi slobodni izbori. Iako su nemiri jenjali, zemlja je daleko od mira. Ima šakalskih pojava otičina i pljačke, te protesta protiv nove privremene vlade i demokratske stranke u vodstvu. To je sve za jednu malu arapsku zemlju, koja ne živi od nafte već od turizma, naravno vrlo loše, ali čini se da prevladava osjećaj sreće što napokon mogu slobodno disati, živjeti bez prepotencija vlasti i stalnog pritiska na sve političke ustanove da izlaze u susret moćnicima nauštrb prava ostalih građana. Ta situacija nije doduše karakteristična samo za Tunis. Kronično stanje nelegalnosti dosad je bilo ne samo normalno već i potrebno za funkcioniranje sistema bez istinske slobode i demokracije. U zemljama s niskim pragom ulaganja u privredu, vrlo niskom stopom zaposlenosti i vrlo visokim profitima bila su moguća sva nasilja i svi vidovi arogancije onih što imaju nad onima što nemaju, onih što mogu nad onima što ne mogu te onih što posjeduju znanja nad onima što ih nemaju. Izgleda da je do nevolja došlo kad je na društvenu i političku pozornicu stupila mlada generacija, koja nije uzalud derala klupe i koja je razumjela što se događa i zašto nema posla: razumjela je što znači globalni gazda bez granica i bez kontrole, a što lokalni bezobrazni lopuža i krvopija. I u jednom trenutku nije htjela ili nije mogla to više podnositi.

Sve te zemlje karakterizira brutalnost tajnih policija, koji su se zbog stvarne ili virtualne prijetnje islamskim fundamentalizmom grozno izivljavale nad slučajnim žrtvama ili stvarnim krivcima. Sasvim je drugi odnos prema vojsci, koja doduše po dužnosti štiti vlast, ali ujedno je i po godinama i po položaju – jer predstavlja izvjesno uhljebljenje siromašnih – bliža narodu od tajnih i specijalnih policija. Vojska je u arapskim zemljama postavljala i smjenjivala predsjednike mnogo češće no što su to činile civilne vlasti. Civilna je vlast najčešće bila podržavana od vojske, a civilno društvo zbog specifične povijesne i društvene i političke situacije (blizina palestinskog sukoba s Izraelom) lako je postajalo žrtvom fundamentalista.

Tunis je mala zemlja, ima svega deset milijuna stanovnika, turistički veoma uređena, s jakim vezama s Francuskom i danas s relativno vrlo obrazovanom omladinom. Zato u demonstracijama nije bilo poznatih zelenih barjaka, ni zaklinjanja u veličinu Alaha, čak ni negodavanja na svjetski imperijalizam. Dominirali su pozivi predsjedniku i njegovoj kliku da odstupi i zahtjevi za političkim slobodama. Predsjednik je odstupio, a što će biti s političkim slobodama pokazat će budućnost.

Mnogo je teži slučaj Egipat, koji nema deset već osamdeset milijuna stanovnika, a sam je Kairo gradurina od oko dvanaest milijuna ljudi. Više od osam milijuna

u njemu stalno živi, a ostali dolaze svaki dan da tamo rade i zarađuju. I u toj zemlji veliku većinu stanovništva predstavljaju mladi, gotovo 40 posto stanovništva vrlo je mlado i veliki dio njih svake godine završava visoke škole i fakultete, da bi se tek tada našlo pred zidom. U Egiptu za obrazovanu mladu generaciju radnih mjesta nema, a siromaštvo je tako veliko da na desetine hiljada ljudi stanuje u prostranim grobnicama Kaira ili živi na smetlištu i od smetlišta. U Italiji i Francuskoj Egipćani sa završenim Tehničkim fakultetom rade kao mesari na tržnicama ili prodaju povrće i voće na tezgama. Jasno je da obrazovani mladi ljudi nisu ni htjeli ni mogli dalje trpjeti ovakvo stanje i da je za poznavatelje prilika u tim zemljama bilo pitanje vremena, odnosno dana kad će one eksplodirati. I to se dogodilo. I u Egiptu mrze krvavu i opasnu tajnu policiju i policiju uopće, dok vojska i narod ne nasrću pretjerano jedni na druge, jer bi u tom slučaju krvoproliće bilo ogromno, a ne samo nekoliko desetaka mrtvih i nekoliko stotina ranjenih, što je dosadašnji saldo. Mubarak nema budućnosti, iako je i on, kao i njegov tuniski kolega pokazao spremnost na sve ustupke i pokušao sve trikove da zadrži vlast. Jedna od prokušanih namještaljki policije jeste pokazati kako su demonstranti uništili hiljadugodišnje egipatsko muzejsko blago, što vjerojatno ovi nisu uradili niti imali razloga da urade. Povici su protiv vlasti, tjeraju upravo njega, **Hosni Mubaraka**, koji je zadržava sa vlastitom klikom, bez koncesija opoziciji, već tridesetak godina. A sve to uz rastuće siromaštvo i kolosalne klasne razlike, jer je predsjednik po savjetu SAD-a u ovoj zemlji primjenio sve mjere liberizma bez zadržke. Zna se koji su efekti ove politike – proširenje otvora škara – povećanje razlika siromašnih i bogatih. Velika američka pomoć obogatila je one koji su već imali i novac i moć, a do siromašnih slojeva nije došla. Oskudnost investicija u privredu i kljaštrenje radnih mjesta mnogostruko je uvećalo profite. Ali pravedan ljudski gnjev je zasada odnio pobjedu nad ružnom ljudskom nezajažljivošću. Kao i u Tunisu, tako ni u Egiptu Mubarak i njegova klika neće se moći održati do najavljenih izbora. No tu postoji i jedna kvaka. Egipat je za SAD i vojnu silu Atlantskog pakta najvažnija država u regiji, država koja graniči s Izraelom, zbog toga kao i zbog Sueskog kanala on je od

ogromne strateške važnosti. Nije se uzalud inzistiralo na vezama Mubaraka sa SAD-om, instruirali u SAD-u njegovi vojni stručnjaci i visoki oficiri, a njegova tajna policija najbrutalnije obračunavala s ljudima osumnjičenima da su protivnici režima, naročito ukoliko se sumnjalo da imaju veze s fundamentalistima. Uostalom, u Egiptu su Muslimanska braća, koja na ovim demonstracijama nisu odnijela prevagu (a neki tvrde da su više voljela djelovati iz pozadine) jedina organizirana opozicija režimu. Muslimanska braća su neraskidivo povezana s palestinskim Hamasom, a ovaj ne priznaje pravo na postojanje izraelske države. U tom grmu leži zec: Egipat je dakle za SAD i za svjetski kapital mnogo teži slučaj od „nevažnog” Tunisa, u kojem treba da dobiju važniju riječ sindikati, a policija održava red i čuva građane od nelegalnih pljačkaških bandi (jer su one na vlasti bile legalne). Egipat je međutim velika, mnogoljudna i važna zemlja za cijelu regiju. Egipat više nije zemlja u kojoj prevladava nepismenost i neznanje. U toj zemlji ima mnogo Sveučilišta i fakulteta i stoga mnogo obrazovanog svijeta, emancipiranih ljudi i naročito žena, obrazovanih žena, koje se bave problemom položaja žene u muslimanskom društvu i u afričkim zemljama. Većina Egipćanki ne krije maramama ni kosu ni lice. No postoji i ruralna, daleko manje prosvijećena, masa još uvijek polupismenih seljaka koji žive uz Nil i s Nilom i na njih utjecaj fundamentalističke propagande može biti veći no što bi to Zapad htio ili mogao dopustiti. Zato je egipatska vojska u pripravnosti, iako se na ulici katkad bratimi s demonstrantima, a katkad ih gaze. Zasad je nađeno rješenje u ličnosti ElBaradeja, koju bi trebao postati predsjednik buduće koalicione vlade nacionalnog spasa do održavanja izbora. Elbaradej je čovjek koji uživa ugled u Ujedinjenim Nacijama, a zna voditi dijalog i s muslimanskom braćom. Tako se smatra da je nađeno neko kompromisno rješenje, koje bi moglo zadovoljiti i Egipćane i svjetsku javnost, koja strahuje od porasta fundamentalizma u regiji. Tako bi se našlo neko solomonsko rješenje, koje bi osiguralo

građanske slobode egipatskom narodu i miran san svjetskom kapitalu i vojnoj sili SAD-a. No, hoće li u Egiptu sve to ići i proći relativno glatko, kako se to dogodilo u Tunisu? I ukoliko demokracija pobjedi u ove dvije zemlje, što će biti sa ostalim zemljama Magreba?

Bez radikalne kritike nema općeljudske emancipacije

Piše: dr. Saša Blagus

Čovjek je biće koje bivstvuje na način prakse, i kao takav on je biće slobode. A praksa je univerzalna stvaralačko-samostvaralačka djelatnost, to jest djelatnost kojom čovjek preobražava i stvara svoj svijet i samoga sebe. Time je čovjek sam svoja povijest, no isto tako i svoja budućnost. Nema kraja povijesti – čovjek je sam to povijesno događanje u njemu samom i oko njega.

Austerity, resistance, alternatives **MARXISM 2011** Ideas to change the world

A five-day political festival • 30 June - 4 July, Central London
Hosted by the SWP • 020 7819 1190 • info@marxismfestival.org.uk

Radikalna kritika plamti, a marksistička literatura buja u svijetu – logo ovogodišnjeg tradicionalnog marksističkog festivala u Londonu (Velika Britanija) koji će se održati u lipnju

Premda sebe nije smatrao marksistom (barem ne u onom obliku u kojem se ni sam Marx nije smatrao marksistom) francuski filozof, dekonstruktivist, **J. Derrida** kaže: „Nastaviti se inspirirati određenim duhom marksizma značilo bi biti vjeran onome što je od marksizma u principu i prije svega uvijek činilo radikalnu kritiku, odnosno postupak spreman na vlastitu samokritiku. Ta kritika želi u principu i eksplicitno biti otvorena prema vlastitoj transformaciji, reevaluaciji i auto-reinterpretaciji. To kritičko «željeti» neminovno se ukorjenjuje, ono je angažirano u tlo koje još nije kritičko, čak iako još nije pretkritičko. Taj duh predstavlja više od stila. Iako je i stil. On je nasljednik prosvjetiteljskog duha od kojeg ne treba odustati”. I još: „... ako postoji duh marksizma od kojeg nikada ne bih bio spreman odustati, to nije samo kritička ideja ili zapitkivački stav... To je prije određena emancipatorska i mesijanska afirmacija, određeno iskustvo obećanja koje možemo pokušati osloboditi svake dogmatike, pa čak i svake metafizičko-vjerske određenosti, svakog mesijanizma. A obećanje mora obećati da će biti održano, to jest da neće ostati «duhovno» ili «apstraktno», nego će proizvesti događaje, nove oblike djelovanja, prakse, organizacije itd. Prekinuti s «partijskim radom» ili s ovim ili onim oblikom države ili Internacionale ne znači odustati od svakog oblika praktične ili efikasne organizacije. Upravo nam je suprotno ovdje važno” (J. Derrida. „Sablasti Marxa“, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2002.).

Nakon jednog, ovakvo, eksplicitno izrečenog stava o radikalnoj kritici svega postojećeg i značaju utopije, pokušajmo sada problematizirati pojam radikalne kritike, njeno porijeklo, značenje i domet. Pritom moramo poći od pojma mišljenja kao jedne od bitnih čovjekovih karakteristika. Ne postoji mišljenje radi mišlje-

nja. Ono je uvijek vezano uz izvjesno htijenje, jer kad čovjek misli, on nešto i hoće. U suprotnom - uopće ne bi ni mislio. Time je iskazan dalekosežan zahtjev za jedinstvom bitka (to jest onog što jest i kako jest) i trebanja (dakle onog što se hoće i čemu se stremi). A između bića i trebanja posreduje ljudska praksa, ljudsko djelovanje. No onda, dakako, imamo: “*Ne Descartesovo: Mislim, dakle jesam, nego: Mislim, jer hoću dakle jesam, ili: Nešto hoću i to mislim, jer za tim idem, dakle jesam.*” (M. Kangrga: *Mišljenje kaohtijenje* u „Misao i zbilja“, Zagreb, 1989.). S druge strane, budući da se kriterij istine postavlja tek onda

kad je postavljeno pitanje: zašto je tako kako jest, a nije možda drugačije? Izvor istine nije u točnom poznavanju postojećeg nego u onome što još nije (dakle u negaciji postojećeg) a moglo bi biti. Iz ta dva razloga mišljenje postaje - kritičko mišljenje kao stanovište mogućeg, koje treba da bude. Ono je utemeljeno u samom čovjekovom bitku – praksi ili slobodi i nije moguće da ostane u horizontu

negacije postojećeg nego otvara horizont mogućeg novog. „*Budući da izrasta iz dubokog temelja ljudske prirode i čovjekova svijeta, ona (kritika) i prodire do tog temelja, pa uvijek iznova i sam taj temelj stavlja u pitanje*” (M. Kangrga: *Kritika – stanovište mogućeg*, ibid.). Dakle, radikalnost jest sama bit kritičkog mišljenja: konfrontiranje ideje postojećoj zbilji. Mišljenje koje bi ostajalo u horizontu postojećeg, koje ne bi pitalo za bit tog postojećeg i koje ne bi bilo slobodno, dakle, ljudski smisljeno i u biti čovjeka utemeljeno – dakle radikalno, takvo mišljenje ne bi bilo kritičko mišljenje, odnosno ne bi uopće bilo - mišljenje.

“*Kritika postojeće zbilje moguća je, naime, samo pod pretpostavkom njezina transcendiranja, dakle prekoračivanja u onaj horizont misaonosti i djelatnosti, u kojem sama zbilja ima da se legitimira ne po onome što ona jest, nego istovremeno ili prije svega po onome što ona treba da bude, da bi bila moguća.*” (M. Kangrga, ibid.).

Marx je veoma jasan u pogledu uloge radikalne kritike: “*Oružje kritike svakako ne može zamijeniti kritiku oružja, materijalna sila mora biti oborena materijalnom silom, ali i sama teorija postaje materijalna sila kad zahvati mase. Teorija je sposobna da zahvati mase čim ukazuje ad hominem (na čovjeka), a ona ukazuje ad hominem čim postane radikalna. Biti radikalna znači zahvatiti stvar u korijenu. A korijen svega jest čovjek sam*” (K. Marx: *Prilog kritici Hegelove filozofije prava*, Rani radovi, Filozofska biblioteka, Naprijed, Zagreb 1989.).

Kritika bi prema Marxu imala završiti učenjem da je “... čovjek najviše biće za čovjeka, dakle, kategoričkim imperativom: da se sruše svi odnosi u kojima je čovjek poniženo, ugnjeteno, napušteno, prezreno biće, odnosi,

koji se ne mogu bolje opisati nego uzvikom jednog Francuza prilikom projektiranja poreza na pse: *jadni psi! S vama žele postupati kao s ljudima!* ” (ibid). I još: *“svaka je emancipacija svođenje čovjekova svijeta, čovjekovih odnosa, na samog čovjeka”* (ibid). U svjetlu rečenog, Marxov „Kapital” ne nosi podnaslov – Kritika političke ekonomije, tek iz nekakvog Marxova hira, već je u tom podnaslovu sadržan cjelokupan zahtjev dokidanja jednog posve neljudskog stanja.

Citirajmo još filozofkinju **Agnes Heller** (A. Heller: „Filozofija levog radikalizma”, NIRO «Mladost», Beograd, 1985.): *“Pod radikalizmom podrazumevam pre svega totalnu kritiku društva koje se zasniva na odnosima podređenosti i nadređenosti i na «prirodno datoj podeli rada».* Radikalni su oni ljudi koji se odlučuju za novi oblik života i koji negiraju građanski oblik života, ljudi koji ovaj zaokret i novo određenje misaono utemeljuju i izražavaju, i koji deluju u skladu sa novom interpretacijom vrednosti, nastalom iz ove principijelne odluke”.

Ono što je danas posebno opasno po ljevicu, jest odricanje od jedinog, ali moćnog oružja, koje proletarijat ima – radikalne i bespoštedne kritike svega postojećeg. Radi se o kratkovidnom nastavku robovanja klišejima faktičke zabrane kritike iz razdoblja takozvanog komunizma, ali sad u jalovu pokušaju, da se skine navodna ljaga komunizma i time popabirči par glasova više na izborima.

Takozvana moderna ljevica napustila je misao o bilo kakvom radikalnom političkom projektu i alternativni kapitalizmu nudeći surogat u vidu „nadideološkog” trećeg puta, koji nije ništa drugo doli globalni kapitalizam s ljudskim licem - pokušaj minimaliziranja ljudskih troškova globalne kapitalističke mašinerije, čije funkcioniranje ostaje nenarušeno. Treći put jednostavno je razblažena socijalna demokracija, pod hegemonijom liberalno-demokratskog kapitalizma, lišena svog minimalnog subverzivnog žalca; na taj način uspjelo mu je isključiti posljednje pozivanje na anti-kapitalizam i klasnu borbu. Rezultat je sve veće učešće u vlasti populističke desnice, koja se narodu jedina obraća antikapitalističkom retorikom zagrnutom nacionalističko-rasističko-religioznom krinkom.

Historijski trenutak nužno zahtijeva radikalnu akciju. Ona mora biti emancipatorsko-oslobodilačka, jer je to jedina mogućnost da se izađe iz zone izvanpovijesnog događanja. Shodno tome svaka lijeva politička partija kojoj bi se htjelo ponijeti breme borbe za slobodu i emancipaciju imala bi se bazirati upravo na radikalnoj i bespoštednoj kritici svega postojećeg.

Razvijanje socijalizma kao slobodne zajednice slobodnih ličnosti najefikasnija je kritika kapitalizma. Bez radikalne kritike nema općeljudske emancipacije. Nema alternative radikalnoj kritici svega postojećeg, jer je ona najснаžnije sredstvo borbe kojim proletarijat raspolaže za vlastito ukinuće.

Istaknimo, napokon, da potreba i nužnost radikalizma, kako ga je Marx shvaćao, nikako ne znači bezglavo ulijetanje u avanturističke pothvate kojima bi se htjelo nadjenuti ime revolucije. Osobito je štetna apologija nasilja, jer se humano društvo ne može stvarati nehumanim metoda-

ma. Štoviše, nehumane metode su negacija svakog pokreta usmjerenog ka stvaranju humanizma u praksi. Takvi pothvati s jedne strane mogu dovesti do nepotrebnog gubitka ljudskih života, a s druge strane, upotreba nasilja doводи do gubljenja podrške širokih slojeva građana, dakle do jenjavanja revolucionarnog aktivizma. Naime, neodgovorne akcije (prije svega one koje se služe nasiljem), koje bi se možda nekom i mogle dopasti, bile su i uvijek će biti smrt za revoluciju, jer uvijek i samo ukazuju na – nemoć očajnika.

Radikalnost nikako ne znači brisanje razlike između trenutno mogućih ciljeva i krajnjih ciljeva, odnosno razliku između taktike i strategije. Tu međutim moramo biti krajnje oprezni, jer se danas prečesto događa da se pod apsolutiziranjem trenutno mogućeg zaboravljaju – povijesni ciljevi. No, onda se u ime odricanja od tobožnje donkihoterije ili pak od takozvanih avanturističkih skretanja, dospijeva u kunktatorsko-reformističko poštivanje „pravila igre” i zapadanja u nepotrebno robovanje lažnom parlamentarizmu, koje postaje samom sebi cilj. Izrečena misao o lažnom parlamentarizmu, dakako, nipošto ne znači, da revolucionarne snage smiju i pomisliti o odbacivanju sudjelovanja u parlamentarnom životu zemlje. Radi se samo o tome, da se treba čuvati parlamentarizma kao samosvrhe, što obično završava u pukom politikanstvu. Međutim, sudjelovanje u radu parlamenta može u danim okolnostima biti - revolucionarna metoda.

Istaknimo još jednom: radikalna kritika je specifičan, upravo bitan i jedino mogući oblik ljudskog opstanka; bez nje nema općeljudske emancipacije; ona je potvrđenje ljudskog subjektiviteta, i leži u temelju čovjekova svijeta, a izmjena svijeta u svakom ljudskom činu i djelu jest najradikalnija kritika tog isto postojećeg svijeta. Socijalizam pak u svojoj cjelini i nije ništa drugo nego upravo totalna kritika, i to dakako radikalna, bespoštedna kritika i revalorizacija čitave dosadašnje historije, koju Marx naziva prehistorijom.

Skrivanje samoupravljanja iza participacije (koja je samo i jedino izraz lažnog socijalnog partnerstva između proletera i vlasnika kapitala), kao i koketiranje s takozvanim “trećim putem” i ravnopravnošću svih oblika vlasništva nad sredstvima za proizvodnju, primjeri su odstupanja od principa radikalne kritike. Treba biti jasno, da u kapitalističkom sistemu ne može biti niti samoupravljanja niti ravnopravnosti svih oblika vlasništva nad sredstvima za proizvodnju. U kapitalizmu mogu egzistirati samo privatno i državno vlasništvo, dok je društveno vlasništvo zbog svoje prirode moguće samo u socijalizmu. Što se ovog zadnjeg tiče, svakako treba imati radikalno-kritičan stav i inzistirati na nužnosti ukidanja privatnog vlasništva nad sredstvima za proizvodnju. Ta radikalnost mora biti evidentna makar u domeni, kako bi to rekao Bloch, „konkretne” utopije. Dobro je poznata Blochova misao, da se ni običan štrajk ne može provesti bez (barem rudimentarne) utopije. U suprotnom, možemo se oprostiti od cijelog projekta socijalizma kao humanizma u praksi. Naime, koliko god je točno da socijalizam/komunizam ne može biti posredovan isključivo dokinućem privatnog vlasništva, također je točno, da bez dokinuća privatnog vlasništva nema ni eliminacije kapitala, odnosno kapital odnosa (podsjetimo se da je riječ prije svega o cjeloku-

pnom odnosu između ljudi u procesu proizvodnje), a onda o provođenju revolucije kao oslobađanju od svih vidova otuđenja - ne može biti ni spomena.

Druga je sad stvar što je naše društvo dobrano zagazilo u vode jednog brutalnog kapitalizma i što će niz generacija u takvom i živjeti. To se, dakako, ne može prenebregnuti, ali ono što se mora i može, to je podvrgavanje tog i takvog sistema neprestanoj radikalnoj kritici.

Kamo srlja zdravstvo u Hrvatskoj?

Piše: Dr. Med. Goran Perić

Usvajanjem dopunskog osiguranja, koje je osiromašilo umirovljene korisnike istog te „dodatnog osiguranja“, produbljuje se jaz između siromašnih i bogatih građana Hrvatske. Amerikaniziramo zdravstvo u Hrvatskoj pa ćemo kao i siromašni Amerikanci umirati na cesti ili kada su samo siromašni u hitnim i teškim medicinskim stanjima, na „hitnim prijemima“ bolnica.

Pravu, trajnu medicinsku preventivu, ranu dijagnostiku i ranu terapiju, samo ćemo smanjiti, nju će imati manjina naših građana, tj. bogati (tri četvrtine građana ove države već i onako spada u kategoriju siromašnih). U SAD-u, prema medicinskoj periodici, umiru već i djeca iz siromašnih obitelji jer nemaju plaćeno zdravstveno osiguranje. Privatna osiguranja u radu vezana su jedino uz novac i profit, bez solidarnosti i srca za siromašne, bez mnogo medicinske etike na koju se liječnici zaklinju.

Medicina je trajna i vrlo organizirana djelatnost, bazirana na principima čuvanja javnog dobra i humanosti, još od vremena našeg i svjetski poznatog velikana javnog zdravstva i preventivne medicine **dr. Andrije Štampara**, kao i vremena daleko ispred njega u povijesti Hipokrata i Helenskih liječnika.

Sve više siromašno javno zdravstvo u nas daleko je od gore navedenih principa i mogućnosti djelovanja, a u Hrvatskoj se danas lažu važne dijagnostičke pretrage i po nekoliko mjeseci, te ih pacijenti nekada i ne dočekaju živi, liste čekanja su izvan svake medicinske logike! Čak i jednostavne pretrage kao što su RTG pregledi pluća i srca, na primjeru Makarske, ne mogu se izvršiti prije osam dana jer nema dovoljan broj rentgenologa u javnom zdravstvu, te se kasni u dijagnostici itd. Vezanim uz bolesti pluća koje znaju biti vrlo hitne kod virusnih i bakterijskih upala, gripe sezonske i svinjske, kao i srčane urgentne patologije. Ishodi ovih bolesti mogu biti i smrtni, a pretraga koja kasni nije ni potrebna ni korisna u liječenju.

Poslije nacionalističko-kapitalističke kontrarevolucije na teritoriju bivše Jugoslavije pomognute od pseudo-znanstvenih, pa čak i „špijunskih“ organizacija iz nekih zemalja zapadnog svijeta, silovani su priroda i društvo na najgori mogući način, praćeno s oko 200.000 uglavnom nedužnih poginulih, jer su vojske lako i uspješno bježale, a stradali civili nemoćni i nedužni. U takvom kontekstu nestao je i raniji kvalitetan i siguran život, perspektiva budućih generacija, racionalno koncipirano školstvo i na

kraju liječenje najširih narodnih slojeva. U našoj verziji demokracije dozvoljeno je mnogo i različito govoriti, ali de facto napraviti ništa, falš demokracija vlada i u zdravstvu, gdje ne postoje stručni kolegiji, odlučuje se pojedinačno, biznis cvjeta u nabavi aparature često manje vrijedne i u izgradnji medicinskih kapaciteta.

Naš Split odsječen je od prirodnog zaleđa i od BiH, što uništava privredu grada s debljinom koridora zaleđa od 20-tak kilometara, dok normalni gradovi ove veličine imaju zaleđe od više stotina kilometara. Split je potonuo u sivilo beznađa radi ovog silovanja prirode, a društva propašću svih tvornica izazvanim kriminalnom pretvorbom i liberalnim kapitalizmom.

Ako bi uspoređivali u zdravstvu socijalističku Kinu i Kubu (još jako izoliranu od strane SAD-a) s Amerikom, mogli bi utvrditi solidne rezultate prve dvije zemlje, iako su veoma ograničenih resursa i položaja na kraju svijeta, i SAD-a, koji vodi u vrhunskim dosezima tehnologije i medicinske aparature, ali srozavajućeg dosega medicine „u narodne mase“. Na Kubi je prosjek života muškarca 80 godina, a žena 85 godina, što ukazuje na zavidno stanje zdravstva. Isto vrijedi i za sve napredniju svjetsku veličinu po svim parametrima, pa i u medicini, Kinu. Gledali smo na našoj televiziji lani emisiju o grupi Amerikanaca samoinicijativno doseljenih na Kubu, loše liječenih i jako bolesnih, koji su besplatno izlječeni na ovom otoku i svjedočili o tome na televiziji svoje i drugih zemalja.

Zbog kratkog pamćenja u Hrvatskoj zaboravljeno je socijalističko zdravstvo, visoka zdravstvena njega i briga za sve slojeve građanstva bez obzira na vjeru i naciju, kao i stanje u novčaniku, a znamo da su svjetski vrhunske operacijske zahvate naši radnici dobivali, što je bilo financirano od poduzeća u kojima su radili, u najpoznatijim svjetskim klinikama, kada sa ovakvi operacijski zahvati nisu radili u našim centrima.

Narod s kratkim pamćenjem nema budućnosti, a bojim se da je i naš sada u stanju amnezije i ne procijenjuje činjenice, a uzda se u Božju pomoć i Crkve zaboravljajući da privatno kapitalističko zdravstvo više voli bolesnog čovjeka u što većem broju zbog veće zarade, dok je u zaboravljenom socijalističkom zdravstvu najvažnija je bila preventiva i „opća medicina“, da se bolest ne dogodi ili da oboli što manje ljudi, a kurativa u dobrim bolnicama tek iza toga. Sada imamo i takve slučajeve da kad liječnik primarne zdravstvene zaštite ode u mirovinu („rejonski“

liječnik), njegovi pacijenti ne mogu osigurati sebi novog liječnika (primjer ambulante Mertojak u Splitu), jer su preostali liječnici puni brojeva pacijenata, pa se moraju tražiti liječnici u drugim udaljenim kvartovima.

Najnovija komputorizacija recepata za ljekarne proglašava se velikim uspjehom, a ova tehnika uvedena je samo u par država EU, a bez iole primisli na moguće ozbiljne incidente u našim uvjetima. Opravdanje za takvo „revolucionarnu“ tehnologiju je papirologija i ušteda na velikim troškovima za papir. Ne računa se da je recept potpisani dokument vrijedan za samo pojedinog pacijenta u vrijeme njegovog bolesnog stanja, a ne računa se na moguće i zakašnjele kontakte liječnika i farmaceuta uz infaustne incidente po bolesnika, sigurno mnogo skuplje i sudski procjenjivane.

Zaključno, jer bi članak mogao biti predug, ukoliko se na ovom prostoru ne oporavi pamćenje naroda multietničkih korijena (Iliri, Slaveni, Turci, Romani, Germani, Mađari ali i službenih manjina vezanih uz postojeće države), slijedi nam neizvjesna sudbina, pa i ona u medicini.

Memento:

Ako se odričemo ZERP-a, čime se mjenja zakon biološkog minimuma (na prostoru mora od točno određenih morskih milja mora uvijek biti isti broj ribe, npr. skuše, i ako padne ispod toga skuša se ne obnavlja za vjeka vjekova), što je samo posljedica puštanja tisuća talijanskih kočarica u ZERP, a to spada u širi kontekst kraha naše medicine, što potvrđuje činjenica da smo po broju samoubojstava i raka među vodećima u Evropi.

Josipović kao G.W. Bush

Piše: Ranko Adorić

Posjet predsjednika **Ive Josipovića** kontingentu oružanih snaga Republike Hrvatske, koji su u sklopu intrvencionističkih NATO trupa u Afganistanu, neodoljivo podsjeća na slične vijesti posjeta američkog ex predsjednika **G.W. Busha** okupacijskim snagama NATO-a u Iraku. Socijalistička radnička partija Hrvatske se od samog početka snažno suprotstavljala ulasku RH u NATO. Nakon što se to dogodilo sramnom odlukom Sabora, koji je u potpunosti omalovažio mišljenje građana, što je zapravo bio i glavni razlog da se po svaku cijenu ne dopusti referendum po tom pitanju, danas se žestoko protivimo bilo kakvom angažmanu oružanih snaga RH u interesu američkog imperijalizma i njegovih osvajačkih težnji po svijetu.

Za angažman u Afganistanu, koji ne podržava golema većina naših građana, a zagrnut je navodno „humanitarnim“ zadacima i odlukama OUN-a, kojom također diktira američki interes, NATO planeri rata traže uporno sve veće učešće drugih zemalja pa i Hrvatske koja zato povećava kontingent na 350 vojnika. Da je akcija intervencije zapala u teški čorsokak i zapravo propala, priznaju i sami Amerikanci, nastojeći sve više izvući svoje trupe zamijenjujući ih vojskom zemalja svojih satelita,

kakvim je postala i Hrvatska.

Od naše javnosti skrivaju se istine o opasnostima u direktnim vojnim operacijama koje su neizbježne. Jedan povratnik iz Afganistana je izjavio: „Tamo uopće nije tako bezazleno... volio bih da to znaju oni koji tamo odlaze. Situacija je sve gora“. Incidenti su česti: vojnici odbijaju naredbe radi slabe opremljenosti, ranjavaju se sve češće, a jedan je vojnik vraćen radi seksualnog uznemiravanja vojnkinja. Radi zataškavanja stanja ljuljaju se i vojne karijere. Trenutačno oružane snage Hrvatske učestvuju u deset misija širom svijeta o kojima ogromna većina naših građana nije dovoljno informirana: u Indiji i Pakistanu s 18 vojnika, u Zapadnoj sahari sa 7, u Liberiji s 3, na Cipru s 4, u Sudanu s 5, u Libanonu s jednim, na Golanskoj visoravni sa 188, u Afganistanu s 588, na Kosovu s 40 i u Somaliji s 4 vojnika.

Ovaj angažman koštati će naše porezne obveznike za prošlu i ovu godinu 650 milijuna kn! U 2010. u sklopu svih rotacija bilo je ukupno 1.009 vojnika na što je potrošeno 349 milijuna kuna, ili prosječno po vojniku 345.000 kn. Najskuplji je angažman u Afganistanu gdje je za 588 vojnika utrošeno 266,5 milijuna kn, ili 450.000 kn po vojniku, u što su uključeni troškovi hrane i smještaja, naknade za rad na terenu, vojna oprema, prijevoz, premije i plaće. Od augusta 2003. godine, u Afganistanu je 131.000 vojnika iz 44 zemlje, trenutno njih 334 iz Hrvatske.

Učešće Hrvatske započelo je ulaznicom u NATO savez, famoznim sporazumom pod licemjernim nazivom „Partnerstvo za mir“ kojeg potpisuje **Račanova** vlada 2002. godine, a Sabor odobrava prvi kontingent od 100 vojnika u periodu od 2003.-2005., zatim se on povećava da bi zadnjom odlukom Sabora prošle godine odobreno za ovu i sljedeću godinu broj od 350 vojnika. Oni su razmješteni u Kabulu, zatim na sjeveru Afganistana u Mazar-i-Sharifu i Pol-e-Khormiju, te na zapadu u Chagcharanu s mogućim premještajem u druge djelove zemlje.

Josipovićev posjet, koji se poklapa sa prvom godinom njegovog mandata, zaogrnut je navodno privrednim povezivanjem i zapošljavanjem naših poduzeća u Afganistanu, jer je i HGK već prisutna godinu dana, dok je desetljećima, naša politička vrhuška, preferiranjem tržišta Evrope i sjeverne Amerike, naprosto „zaboravila“ na cijeli ostali svijet. I dok Hrvatsku razara besparica, a Vlada planira još jedno ino zaduživanje, život naših građana postaje nepodnošljiv daljnjim rastom cijena osnovnih životnih namirnica i ostalih troškova, gašenjem brojnih tvornica i sve većom armijom nezaposlenih, recesija kuca na svaka vrata, SRP od Sabora zahtjeva da se ova besmislena, nemoralna i štetna uloga Hrvatske kao svjetskog policajca odmah prekine povlačenjem naših vojnih snaga iz kaljuže Afganistanskog rata, kao i mnogih okupacijskih ratova po svijetu, uz naš trajni zahtjev da Republika Hrvatska istupi iz NATO saveza!

Iz stranačkog života

Aktivnosti u veljači SRP kao most prema novim mogućnostima

Piše: Branko Tan

Neizdrživa nezaposlenost i strahovito socijalno raslojavanje su toliki da ih se jednostavno ne može sakriti. Pokušaj Vlade da to učini prozirnim trikom neobjavlivanja broja evidentiranih nezaposlenih na zavodu djeluje tim smješnjiji, ali i demonstrira silnu aroganciju vlasti kao i potcjenjivanje građana. Međutim, rastuće nezaodvoljstvo velike većine građana još uvijek ne generira ozbiljniji otpor sistemu jer ono još uvijek nije klasno usmjereno, iako je time uzrokovano. No, to će se brzo mijenjati i SRP će tome svakako dati svoj doprinos. Sigurno je da smo sada zakoračili u razdoblje kada simpatije za socijalističku alternativu nezaustavljivo rastu i SRP se počinje u javnosti percipirati kao most prema nekim novim mogućnostima.

U veljači smo tako na terenu dali podršku radnicima riječkog brodogradilišta 3. Maj koje čeka neizvjesna sudbina u privatizacijskom postupku te radnicama UZOR-a koje već danima blokiraju tvornicu i čuvaju imovinu od otuđenja. Reagirali smo na aktualne događaje, a podržali smo i profesore i studente filozofskog fakulteta u Zagrebu u njihovoj borbi za slobodno i autonomno sveučilište.

Sredinom mjeseca pripremili smo i predstavljanje knjige „Glavaš: kronika jedne destrukcije“, autora Drage Hedla.

Također, serija izborno-izvještajnih skupština gradskih organizacija nastavljena je ovaj mjesec održavanjem redovne skupštine Socijalističke radničke partije u Umagu.

Izjava za javnost povodom privatiza- cijskog procesa u riječkom

brodogradilištu

Končar nije

rješenje!

Piše: Dalibor Vidović

Vlada je 10. veljače 2011. donijela odluku o nastavku privatizacije, odnosno o prihvaćanju ponude Jadranskih ulaganja za kupnju 3. Maja. SRP ovu odluku najoštrije osuđuje i smatra je, praktički, likvidacijom riječkog brodogradilišta. Socijalistička radnička partija je, kao jedina politička opcija u Hrvatskoj koja u potpunosti štiti interese radnika, višekratno upozoravala ka-

ko je privatizacija brodogradilišta sinonim za njihovu likvidaciju (samo u posljednjih godinu dana u Rijeci smo održali šest tiskovnih konferencija u vezi hitne suspenzije privatizacijskog procesa u brodogradilištima!). Od tog načelnog stava ne odustajemo ni sada: prihvaćanjem Končarove ponude Vlada pokušava sa sebe skinuti odgovornost, odnosno vrući krumpir prebaciti budućem vlasniku. Privatni kapital neće, niti može, spasiti brodogradilište – to može samo država. Upravo tog dana (10. veljače) aktivisti riječkog ogranka Socijalističke radničke partije su radnicima brodogradilišta 3. Maj, prilikom napuštanja škvera

na kraju radnog vremena ispred porte dijelili promotivne letke i glasilo “Socijalizam danas”. Akcijom smo, u ovom trenutku, htjeli potaknuti snažnije povezivanje radnika sa SRP-ovim programskim opredjeljenjima te jačanje klasno orijentiranih pogleda i zahtjeva samih radnika u brodogradilištu. Radnici su većinom oduševljeno reagirali i uzimali letke te od naših aktivista, uz komentare podrške, tražili i primjerak glasila, kao i dodatne informacije o našem radu. To samo potvrđuje da potrebe za realnim političkim promjenama sazrijevaju. Kako bi ispunila svoj cilj – što skoriji ulazak u EU – ova Vlada čini sve, pa i beskrupulozno oštećuje Hrvatsku državu, društvo i građane. Odluka o privatizaciji 3. maja jedan je u nizu takvih postupaka. Najsvje-

Riječki aktivisti SRP-a, s predsjednikom Daliborom Vidovićem, dijele letke na ulazu u brodogradilište „3. Maj“
Foto: SRP

žiji primjer diktiranja takvog postupanja od strane EU je izjava engleskog veleposlanika **David Blunta**, objavljena u Jutarnjem listu od 12. veljače: "Sve što tražimo je da zaustavite ilegalne državne potpore brodogradilištima". Ilegalne po čijim zakonima!? Pa ako je i od diplomata, previše je!

Osim u sadržajnom smislu, izjava je problematična i u formalnom: odakle engleskom veleposlaniku pravo da nama, radnicima i hrvatskim građanima, određuje kako ćemo rješavati pitanje vlastite sudbine!? Činovnik EU postavio se paternalistički, kao nalogodavac koji svojim poslušnicima (Vladi) diktira ponašanje prema podanicima (hrvatskim radnicima). To je samo jedan primjer – narav kapitalizma kao potretka do izražaja dolazi svakodnevno: najnoviji slučaj u našem gradu je sudbina radnika *Lera*. Premještanje proizvodnje iz Rijeke u Lipik tumači se na razne načine, ali bitno je samo sljedeće: manjina (vlasnici i uprava) odlučuje o sudbini većine (radnika porobljenih najamnim radom, i posredno njihovih obitelji) koja nije tako mobilni proizvodni faktor. Demokracija bez svoje ekonomske dimenzije – mo'š si mislit!

Pravi odgovor na ovaj problem mogu dati samo suštinske društveno-ekonomske promjene, odnosno socijalistički program restrukturiranja privrede i društvenih odnosa (rada i kapitala). To je ono što SRP razlikuje od ostalih stranaka, pa i onih koje se u javnosti pogrešno percipira „lijevima“ i „radničcima“. Sva njihova nastojanja da se položaj radnika poboljša samo su pokušaj omekšavanja kapitalizma, koji zapravo osigurava njegovu dugotrajnost!

(Izjavu za javnost danu 16. veljače 2011. potpisuje Dalibor Vidović, predsjednik Gradske organizacije SRP-a Rijeke i predsjednik Regionalne organizacije SRP-a Primorsko-goranske. Izjavu su prenijeli Novi list i HRT-radio Rijeka)

Izjava za javnost povodom upropaštavanja Jadrankamena, Montera i Uzora Bruno, uzimamo ti tvornice – one su naše!

Piše: Ranko Adorić

Mučna agonija koja se događa zadnjih dana radnicima nekada profitabilnih i uspješnih firmi *Jadrankamen, Uzor i Monter*, u vlasništvu **Tuđmanovog** teniskog partnera **Bruna Orešara**, još je jedna u nizu ljudskih tragedija i izravna je posljedica nemoralne i pljačkaške privatizacije kao i mafijaškog odnosa vlasnika prema radu, radnicima, tvornici, pa i društvu koje mu je to omogućilo. Olako stečena imovina koristi se za izvlačenje i pranje novca, rasprodaju imovine, prelijevanju sredstava i druge mutne poslove, kao i nerealne kredite kojima je upropašteno cca 800 radnih mjesta, tvornice dovedene na rub stečaja i zatvaranja, a oko 600 preostalih radnika na rub gladi. To je već poznati scenarij po kojem se uzurpatoru narodne - radničke imovine garantirano ništa neće dogoditi iako postoji niz indicija za kazneni postupak, a radnici će, kao stvarni vlasnici tih firmi, ostati bez svojih radnih mjesta i egzistencije svojih obitelji.

Država, očekivano, ni ovoga puta nije stala u zaštitu interesa svojih građana (radnika), od faraonskog ponašanja vlasnika, jer mjesecima nisu isplaćivane plaće, iako te firme imaju dosta posla uprkos krizi. Jednako tako, oštećen je i državni budžet (a onda i radnici) zbog neuplaćenih doprinosa, u nekim slučajevima i preko dvije godine, čime „gladna novca“ državna administra-

cija pogoduje ovoj nezakonitosti na štetu sviju nas.

SRP radnicima tih poduzeća pruža punu podršku u opravdanim zahtjevima za isplatom zaostalih plaća, doprinosa koji godinama nisu uplaćivani, te smjene vodstava. U sklopu SRP-ove platforme „Stop stečaju i zatvaranju – tvornice radničkoj samoupravi!“, mi im poručujemo: preuzmite tvornice i poručite „vlasniku“ koji se maćehinski odnosio prema ljudima i imovini, „**Bruno - uzimamo ti tvornice, one su naše hraniteljice! Ne damo da ih upropastiš do kraja!**“

Radnici tih tvrtki trebali bi izabrati novu Upravu, Radnički savjet, nastaviti s proizvodnjom i isporukom roba kupcima, isplatom doprinosa i plaća ostavljajući dio sredstava za prostu i proširenu reprodukciju.

A Bruno Orešar bi, da ima imalo morala, trebao prepustiti tvornice radnicima, jer se već dovoljno obogatilo na njihov račun! Razumije se, ovo (mu) poručujemo sada kada se samo možemo nadati da će popustiti pritisku javnosti, ali ukoliko se uskoro budemo mogli osloniti i na realnu politiku, odnosno na eventualni SRP-ov izborni uspjeh, uzet ćemo mu i tvornice i ispitati podrijetlo sve imovine u njegovom vlasništvu, a onda neka on svoju moralnost preispituje koliko hoće.

(Izjavu za javnost danu 11. veljače 2011. potpisuje Ranko Adorić, predsjednik Gradske organizacije SRP-a Split. Izjavu je prenio portal Slobodne Dalmacije)

SRP s radnicama UZOR-a

Stop stečaju i gašenju - tvornice radničkoj samoupravi

U posjet radnicama splitske tvornice trikotaže „UZOR“, u vlasništvu **Bruna Orešara**, koju već nekoliko dana čuvaju od uzurpacije i otuđenja imovine, danas je bila de-

delegacija Gradske organizacije SRP-a Split s predsjednikom Rankom Adorićem.

U kratkom razgovoru s radnicima iskazana im je podrška i simpatije za njihovu hrabru borbu za ostvarenje temeljnih radničkih prava i dostojanstvo rada i radništva, kao i egzistenciju njihovih obitelji. Uz sokove i okrepljujuća napitke, radnicama su podijeljeni: proglas podrške u kjojem smo istakli da je naš politički program njihovo preuzimanje vlasništva nad tvornicom, upoznali smo ih s ranije danom izjavom za javnost kojom smo poručili jednostavno: „Bruno, uzimamo ti tvornice - one su naše hraniteljice!. Ne damo da ih uništiš do kraja!“, te promotivne letke i novije brojeve SRP-ovog glasila „Socijalizam danas“.

Radnicama je sugerirano da ne govaraju stečaj, već im je prezentiran SRP-ov projekt „Stop stečaju i gašenju - tvornice radničkoj samoupravi“, koji bi, uz prihvaćanje države i banaka, doveo do realiza-

cije upravljačkih i vlasničkih prava radnika, jasno uz izmjenu postojećeg Zakona o trgovačkim društvima. SRP će predložiti izmjenu ovog zakona, jer se ovakvo rješenje i u svijetu već prakticira, pa može i kod nas, a što je naišlo na dobar odaziv prisutnih radnica.

Zaključeno je da je apsurdno da kod nas propadaju i tvrtke kao „Uzor“, koje imaju dosta posla uprkos teškoj krizi i dolaze u opasnost zatvaranja, što su nedvojbeno pokazatelji kriminalnog upravljanja imovinom od strane vlasnika i kriminalnog upravljanja ovom zemljom.

Radnice, njih dvadesetak, su delegaciju srdačno primile i izrazile zahvalnost SRP-u kao jedinjoj političkoj stranci u Splitu koja im je došla u posjetu i dala podršku!

Također, u veljači smo otišli još jednom i do radnika splitskog brodogradilišta *Brodosplit* te smo nastojali prezentirati svoj politički program, a posebno njegove elemente koji se odnose na budućnost brodogradnje. Tom prilikom smo

pred ulazom, prije početka njihovog radnog vremena, promovirali i naše glasilo, distribuirajući zainteresiranima „Socijalizam danas“ kao i prigodne promo materijale. Radnici naravno pokazuju veliku zabrinutost za sudbinu šķvera i sa znatnim interesom su uzimali naše materijale. S ovakvim akcijama nastaviti ćemo i ubuduće, a već smo dogovorili razgovor sa sindikalistima splitskog *Dalmacijavina* te ćemo uskoro i pred ulazom u tu tvornicu, godinama sustavno pljačkanu, pružiti radnicima otvorenu podršku prezentirajući SRP-ove prijedloge društvenih i ekonomskih reformi.

Izjava za javnost povodom odbijanja izmjene GUP-a Grada Splita

Građani opet prevareni – Marjan i dalje ugrožen

Piše: Ranko Adorić

Vijećnici Gradskog vijeća Splita na tematskoj sjednici o zaustavljanju daljnje devastacije Park-šume Marjan, a koju su pod snažnim pritiskom javnosti sazvali opozicijski vijećnici, ni ovoga puta nisu pokazali potrebnu razinu odgovornosti. Naime, Gradsko vijeće nije prihvatilo predloženi paket mjera, a odlukom vladajuće **Kerumove** stranke, uz potporu svojih desnih satelita.

SRP smatra da je u raspravi bilo previše politikantske kalkulacije i pogodovanja privatnom interesu od stvarne želje za trajnim očuvanjem Park-šume Marjan. Zapravo, treba se samo podsjetiti na atmosferu, protagoniste i rezultate prilikom zadnjeg donošenja izmjena i dopuna GUP-a Splita koji je usvojen 25.01.2008. Klice problema leže u namjernom donošenju lošeg i feleričnog GUP-a u kojem su ugrađeni elementi moguće malverzacije i uzurpacije. To dokazuju postupci tokom javne rasprave: svi prijedlozi dopuna i boljih rješenja ponuđenih od strane Društva Marjan, građana i struke, odlukom tadašnje gradske vlasti (HDZ-Velo Misto) – nisu usvojeni (od 288 primjedbi usvojeno je 14). Za takav GUP, uz vladajuće, glasali su i vijećnici desnih stranaka, a iznenadujuće i nezavisni vijećnik **Slobodan Beroš**.

I opet su Kerumovi vijećnici i njihovi sateliti povukli građane našeg grada za nos. Uzavrela atmosfera i gnjev građana, kao i rasprava Gradskog vijeća od 24.02.2011., bili su u dlaku isti kao i te 2008., s time da se, uz istu opoziciju, promijenila vladajuća garnitura, s aspiracijama prethodne, kojoj su plodovi mutnih poslova ponuđeni na tanjuru.

Zato i nije čudno da se današnji investitori i uzurpatori, pa i sam gradonačelnik u toj ulozi, pozivaju na zakonitost svojih postupka, što je licemjerno, jer su svjesni da im trenutni nemoralani i štetani GUP pogoduje. Zato, Splitsani oprez! Sljedećeg puta

Splitski aktivisti SRP-a, s predsjednikom Rankom Adorićem, u posjeti radnicama „UZOR-a“

Foto: SRP

birajte one koji će voditi računa o općem i javnom dobru, a ne prvenstveno o svom privatnom interesu, ignorirajući vašu volju kao birača i građana. Suprotno - postajete sukripci za opće stanje, a ne samo stanje Marjana!

Skupština gradske organizacije SRP-a Umag Reorganiziranje i novi zamah istarskih socijalista

Dana 21. veljače 2011. održana je Skupština Gradske organizacije SRP-a Umag. Skupštinu je otvorio **Valter Jugovac** i pozdravio sve prisutne članove, goste i predstavnike sredstava informiranja. Izvještaj o dosadašnjem radu organizacije SRP-a Umag podnio je predsjednik Regionalne organizacije SRP-a za Istru, **Vladimir Kapuralin**.

Osvrnuo se na probleme koji su doveli do zastoja u djelovanju organizacije SRP-a Umag, kao posljedicu pasivizacije djela članova, te pohvalio novopridošle članove u reorganiziranju i obnavljanju gradske organizacije SRP-a Umag.

Detalj sa skupštine (s lijeva na desno: **Vladimir Kapuralin**, **Valter Jugovac**, izabrani predsjednik GO SRP-a Umag, **Ecio Šverko**, zamjenik pre-dsjednika GO SRP-a Umag)

Prijedlog programa rada umaškog ogranka prezentirao je Valter Jugovac, istaknuvši kao prioritet potrebu širenja članstva, aktivno angažiranje na iznalaženju rješenja za nagomilane probleme u gradu i pripreme za izlazak na predstojeće parlamentarne izbore. Prisutni su prihvatili program rada i posebno istakli prioritet širenja članstva i jačanja mreže simpatizera.

Prisutnima su podjeljeni promotivni

letci, a **Vladimir Kapuralin** je prisutne upoznao i s novim glasilom SRP-a „Socijalizam danas“, koji izlazi jednom mjesečno, i pozvao ih na suradnju u listu.

Na osnivačkoj skupštini za novog predsjednika gradske organizacije SRP-a Umag izabran je **Valter Jugovac**, za zamjenika predsjednika **Ecio Šverko**, a za tajnika **Darja Doc**. Novi predsjednik se zahvalio na ukazanom povjerenju i pozvao članstvo na pojačan napor u cilju realizacije zacrtanih zadataka.

Predstavljanje knjige **Drage Hedla: „Glavaš: kronika jedne destrukcije“**

Tekst i foto: Božidar Dugonjić

Detalj s predstavljanja

U petak, 11. veljače 2011., u organizaciji Socijalističke radničke partije Hrvatske (SRP), održano je predstavljanje knjige „Glavaš: kronika jedne destrukcije“, hrabrog istraživačkog novinara **Drage Hedla**. Predsjednica zagrebačkog ogranka SRP-a, **Zvezdana Lazar**, na početku predstavljanja pozdravila je sve prisutne goste u prepunoj dvorani Saveza antifašističkih boraca koji su s velikim zanimanjem pratili izlaganje o zvjerskim mučenjima i ratnim zločinima u Osijeku, koje autor precizno stavlja u cjelokupni ratni i politički kontekst nesretnih 90-tih, na bazi dugogodišnjih istraživačkih napora i brojnih potresnih svjedočenja.

Branimir Glavaš, nekadašnji „gospodar života i smrti“ u Osijeku, danas se nalazi iza rešetaka zeničkog zatvora, ali kako izvan dosega ruke pravde ostaju još i danas brojni drugi

kreatori te politike, još smo daleko od pune istine pa samim time i normalizacije odnosa u Hrvatskoj i regiji. Posjetitelje predstavljanja posebno je zanimala uloga **Vladimira Šeksa**, koji je bio predsjednik Kriznog štaba za cijelu Slavoniju i Baranju.

Drago Hedl je najavio i knjigu o ubojstvu šefa osječke policije **Josipa Reihl-Kira**.

Ivan Plješa:

Riječ na promociji knjige

Priča o **Glavašu**, kao što ističe i sam autor pogovora knjige **Viktor Ivančić**, jest priča o hrvatskoj državnoj politici 90-tih, saga u kojoj su se fino usklađivale vladajuće političke težnje i osobni sadistički afiniteti, a današnje uzdizanje njegove demonske figure, između ostalog, je u funkciji osiguranja državne nevinosti i njenih glavnih protagonista.

Branimir Glavaš, bio je podaren od te države čašću zbog svojih ratnih djela, pozlaćenim Trpimirima, Jelačićima, Domagojima, uz dodatne Daničine ogrlice, za koje se i prije sudskih presuda vrlo dobro znalo kakva su. Svi u državnom vrhu znali su da u Osijeku nestaju civili srpske nacionalnosti i da tim nestancima rukovodi osječki HDZ-ovski šerif Glavaš, baš kao što je neligitimno i nezakonito naoružavao članove HDZ. Odmah 90-ih pa i prije, Glavaš je bio ološ i bestidnik i manijak i iskrivljeno zlo, kako ističe i **Ivančić**, ali nikada kotač izvan zahuktale režimske mašine, koja je i na stratištima stvarala državu.

U razgovoru prije tribine, s lijeva na desno: **Franjo Golenko**, potpredsjednik SRP-a, **Ivan Plješa**, predsjednik SRP-a i **Drago Hedl**, novinar i autor knjige

Njegovo čišćenje Osijeka od „suvišnih Srba“ može se razumjeti samo u kontekstu činjenice, da je etničko

Sjednica Lige antifašista Jugoistočne Evrope Aktivnije razvijati svestranu suradnju

Piše: *Stjepan Šafran*

In Memoriam Kasum Cana (1968.-2011.)

Otišao je stari prijatelj. Čovjek koji je živio sto na sat i čiji je bio cijeli svijet. Čovjek koji je iz osobnog mraka Zagreba 80-ih, gdje je došao iz

rodnog Prizrena kao skoro beskućnik i čovjek iz jednog drugog svijeta, u 15-ak godina došao do druženja sa „velikanima“ (kako ih je on pospradno nazivao).

Kao „političar Rom“ bio je kod Mesića, Račana, Sanadera, Bandića... Dogovarao, pregovarao, družio se, „slikao“. Bio je i najpoznatiji romski umjetnik iz Hrvatske, predsjednik zagrebačke Stranke Roma, Centra kulture Roma. Pjesnik, slikar, političar, otac i ... bekrija... Sve to. I najagilniji borac za romska prava.

Upoznali smo se 1991., u limenci u Zapruđu, kad mi se došao buniti zbog buke. Tija me tuć (makar je te pijane buke, u njegovom stanu drugih dana bilo oho-ho više...).

Završilo je jednim divnim dugogodišnjim prijateljstvom, sa stotine doživljaja...

Skupa smo u 3 ujutro lijepili Šuvarove plakate po Zagrebu (bio je kandidat SRP-a na parlamentarnim izborima 2003.), skupa smo pisali njegove govore, išli na utakmice Hajduka, čiji je vatretni navijač bio, pričali o njegovim slikama, pjesmama, prijevodima ...

Prštao je idejama, želio je na svaki način pomoći svom narodu, našao se u umjetnosti, a kasnije i u politici.

Otkad sam otišao iz Zagreba, nismo se baš čuli, zadnji put kad je rekao da će kod Keruma doći sa trubačima i upisati se u njegovu stranku. Naravno, sa trubačima.

Koji bi to bio hepening, romski trubači ispred Banovine... Njegove vrste. Gradonačelnik „koji neće Srbina za zeta“ i Cana... smijali smo se pet minuta.

Ovi dani su izgleda „rezervirani“ za one maštovite koji „piče sto na sat“. Prvo Pređo pa on.

Adio družee...

Davorin Perić

čišćenje spadalo u nikad javno priznati projekt Hrvatske države i njenih institucija. Zato naš interes nije ispunjen samo jednim ili više presuda za ratni zločin, nego nas prije svega interesira i njegov cjelokupni kontekst i opus i odgovornost politika koje su do njega dovele.

Mi u Socijalističkoj radničkoj partiji nismo prihvatili tvrdnje da je taj rat bio neizbježan, kao ni zvanične rezolucije napisane o njemu bez obzira gdje su napisane: u Zagrebu, Beogradu, Ljubljani ili Sarajevu, jer su pisane očima onih koji su odgovorni za te ratove. Punu istinu tek treba napisati. Mi želimo dati tome svoj doprinos jer bez toga nema napretka na ovim prostorima. U tom smislu mi primamo i ovaj vrhunski politički triler, koga danas ovdje promoviramo, iz koga možemo spoznati mnogo toga od druge neslužbene, prešućene ili zbog ideoloških i metodoloških razloga nedokučene dimenzije rata koja nas zbog istine i konačnih sudova o njemu jako interesira.

Želim nedvosmisleno reći da već sada, bez ove knjige i mnogih drugih koje će biti sigurno napisane i ma što još stajalo na putu do pune istine, da je ovaj rat kao i svi ratovi bio duboko klasni, u borbi za politički prevrat, odnosno restauraciju kapitalizma pa u tom smislu i kontrarevolucionarni i da je etničko i nacionalno, što se hoće staviti u prvi plan pa neki o tome prave epopeju, a drugi nas smatraju neciviliziranim plemenima, bilo samo instrumentalizirano i zloupotrebjeno, pa nije bio prevladavajući „domovinski“ ni „otadžbinski“, nego građanski. Da je povjesno neutemeljeno povezivati ga s pozitivnim tekovinama antifašističke borbe u drugom svjetskom ratu, već prije obrnuto, da su ga zapalili i vodili mnogi loši ljudi i zato je bio tako krvav i brutalan i još uvijek je otvorena rana puna trnja koje tek treba povaditi.

Ova knjiga je i udžbenik građanske hrabrosti kako su urednici s pravom napisali i podsjetnik da novinarstvo može biti plemenita i duboko etnička profesija.

Dragi Hedlu, kao autoru ove knjige, odajemo puno priznanje za ogromni napor i doprinos istine i želimo ga i danas ovdje čuti.

11. veljače 2011.

U subotu 26. veljače u Bihacu, na 751. rođendan grada, održana je sjednica Koordinacije Lige antifašista Jugoistočne Evrope, na kojoj su sudjelovali predstavnici iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, a predstavnici Makedonije su zbog nevremena bili spriječeni doći, te su ovlastili delegaciju Srbije da u ime njih glasa za odluku. U delegaciji Hrvatske bili su **Ivan Plješa**, predsjednik SRP-a i **Dragica Lovreković**, član predsjedništva SRP-a, a u radu je učestvovao i **Stjepan Šafran**, politički tajnik SRP-a. U vrlo dinamičnoj raspravi ocijenjeno je da se u uvjetima ekonomske i političke krize, snažne korupcije i erozije društvenog morala sve više pojavljuju svi oblici djelovanja neofašizma u zemljama regije, te da se podstiču i pomažu od strane nositelja financijske moći, kako domaćih, tako i iz svjetskih centara.

Upravo zato Liga mora što hitnije uspostaviti institucionalne okvire djelovanja na jedinstvenim osnovama u regiji jugoistočne Evrope, kako bi se zaustavio taj opasni trend oživljavanja najcrnijih događaja iz sredine 20. stoljeća. Stoga je osnovni zadatak svih članica da u svojim sredinama što aktivnije razvijaju i uspostavljaju mostove svestrane suradnje, razumijevanja i tolerancije među državama i narodima regije. Dogovoreno je da se što prije izrade dokumenti za Kongres Antifašista jugoistočne Evrope, koji bi se trebao održati do kraja godine. Sljedeći sastanak će biti u Beogradu u svibnju.

Događanja i zanimljivosti

Tribina Slobodnog filozofskog Politički pokret: direktna demokracija i materijalna jednakost, kada i kako?

Piše: Stjepan Šafran

Na tribini Slobodni Filozofski na temu „Politički pokret: direktna demokracija i materijalna jednakost, kada i kako?“, održanoj 5. veljače 2011. u punoj dvorani studenata i profesora Filozofskog fakulteta u Zagrebu bila je delegacija SRP-a s predsjednikom **Ivanom Plješom**. Uvodno izlaganje nadahnuto je iznio **Toni Prug**, doktorant na School of Business and Management iz Londona, poznati politički aktivist. Osnovna njegova teza da je nužan organizirani politički studentski pokret, a ne samo anarhični ad hoc Plenum, naišla je na vrlo široku raspravu studenata i profesora, koji su iznosili svoja stajališta o načinu stvaranja tog pokreta, prije svega kroz profiliranje taktičkih platformi neposrednog djelovanja prema glavnom cilju – promjeni kapitalističkog sustava i uspostavu direktne demokracije i materijalne jednakosti. Sudionici u trosatnoj raspravi smatraju da su političke partije i sindikati stvar prošlosti trenutno nesposobni pokrenuti promjene kapitalističkog sustava, kako u svijetu, tako i u Evropskoj uniji, a još više u Hrvatskoj, gdje na političkoj sceni postoji puno i takozvanih lijevih partija i razjedinjenih sindikata, a još više raznih malih anarhističkih grupa.

Učešće u raspravi je uzeo i Ivan Plješa, naglasivši da su stavovi izneseni u raspravi na zadanu temu sadržani upravo u Programu SRP-a koji kao krajnji cilj ima neposrednu demokraciju i materijalnu jednakost u stvaranju i razvoju socijalističkog društva 21. stoljeća, te da je na ovom stupnju razvoja nužna organizirana široka fronta većine građana predvođena političkom partijom, kao što je Socijalistička radnička partija.

Bez strateškog političkog cilja ne može biti ni političkih taktičkih platformi i akcija na mijenjanju stanja, a kamoli stvaranja političkog pokreta sposobnog izvršiti promjene. Preporučio je uspostavu neposredne suradnje, učešće SRP-a na ovakvim tribinama, što je prihvaćeno.

Umjesto zaključka: socijalizam, pa i SRP, imaju budućnost jer studenti žele postizanje cilja koji je definiran programom naše partije. Stoga ih podržavamo u njihovim sadašnjim razmišljanjima i budućim koracima.

Knjiga Tvrtko Jakovina: Treća strana hladnog rata

Povijesni pregled funkcioniranja i značaja Pokreta nesvrstanih i jugoslavenske diplomacije koji jasno ukazuje na istinitost tvrdnje da bez Jugoslavije nije moguće pisati povijest 20. stoljeća.

Knjiga „donosi priču o nevjerojatno ambicioznoj, često i efikasnoj diplomaciji jedne objektivno male zemlje“, napisane na temelju bogate i uvelike nepoznate dokumentacije.

Ulične demonstracije diljem Hrvatske Kriza očekivano generira socijalni bunt, ali nažalost može donijeti desnu radikalizaciju – ne bi bilo prvi put

Piše: Branko Tan

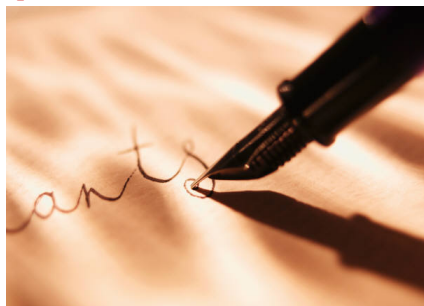
Ulični neredi zahvaćaju Hrvatsku
Foto: Šime Sokota/CROPIX
(izvor: www.jutarnji.hr)

Ova kriza dodatno stvara neizdrživ socijalni pritisak, dodatno gušeći oslabljenu privredu i, po prirodi stvari, diskreditira sam kapitalistički sistem. Međutim, u situaciji nerazvijene klasne svijesti, nema organiziranog socijalnog otpora koji bi artikulirao klasne interese. Tako, umjesto konflikta kapitala i rada s reformskim predznakom, svjedočimo uličnim sukobima s nacionalističkim predznakom. Ulica se mobilizira na matrici unutrašnjih neprijatelja nacije (izdajnika nacije), demonstranti pjevaju „Evo zore, evo dana...“... Gnjev je opravdan, ali pogrešno kanaliziran. **Ivan Plješa**, predsjednik SRP-a, je u kratkom priopćenju (23. veljače 2011.) povodom ovih događaja, pozivajući na mir i nenasilje te rješavanje socijalnih problema primarno na skorim izborima, istaknuo, između ostalog, sljedeće: „Praktički to znači da se gnjevni i nezadovoljni moraju svrstati pod radnički i narodni barmak i na izborima jasno reći: *kapitalizam, ne hvala!* Sve ostalo vodi u još veći i neželjeni kaos i nasilje.“

Reagiranja

„Socijalizam danas“ daje otvoreni prostor za pisma, kritičke osvrte i komentare političkih događaja, kako članovima SRP-a tako i svim drugim čitateljima. Stavovi i mišljenja iznesena u rubrici „reagiranja“ ne odražavaju nužno službene stavove SRP-a. Uredništvo zadržava pravo kraćenja i opreme teksta.

Slavne godine Hajduka

Piše: prof. Krešimir Sršen

U prvoj knjizi „Trofeji“ STO GODINA (1911.- 2011.) Hajduk Split, na str. 10. "II. zlatna generacija 1950.-1955.) je napisano: „Ratne godine učinili su svoje, Hajduk je spasio čast najprije odbivši nastupiti u talijanskoj Serie A („bijelima“ je nuđen prijevoz na utakmice hidroplanom), a zatim i odlaskom u partizane“.

Ovako bilježenje Hajduka tijekom 2. svjetskog rat samo je kap u odnosu na ocean veličina i vrijednosti HŠK Hajduk, kojega su s rođenim gradom Split učinili vječnim. Povijesna je istina zabilježila:

Ne igra u okrilju stranog i domaćeg fašinizma. Hajduk neće ni ime Spalato, a ni igru, zbog čega je raspušten, a imovina konfiscirana. Hajdukovo članstvo masovno se nalazi na strani NOP-a. Veći dio igrača i funkcionera Hajduka nalazi se u redovima NOVJ, na različitim dužnostima na oslobođenom teritoriju.

Tri goduine zabrane HŠK Hajduk, ponovno rađa Hajduk poziv Oblasnog NOO igračima i funkcio-

nerima, da na slobodnom otoku Visu 07. svibnja 1944. (Dan sv. Dujice) održe Skupštinu i izaberu Upravu, trenera i kapetana, što je i učinjeno. HŠK Hajduk postaje timom NOVJ.

Nakon položene zakletve, Hajduk odigrava više utakmica, u novom ruhu i s novim znamenjem na prsima. Engleskom timu zračne obrane zabili su osam golova!

Prije odlaska s otoka Visa na turneju po Italiji, Sredozemlju i zemljama Bliskog istoka, svom rodnom gradu Splitu igrači s rukovodstvom šalju poruku:

„Neboj se, Splito naš, nećemo te osramotiti, već ćemo se ponovo vratiti, ponosni da smo i mi sa svoje strane pridonijeli sve što je bilo u našoj moći za tvoju slobodu, slobodu hrvatskog naroda i svih naroda Jugoslavije ..., na čelu s najvećim sinom naših naroda i svih naroda Jugoslavije – Maršalom **Josipom Brozom Titom!**“

U El Shattu Hajduk je pobjedio reprezentaciju francuske kolonije Alžir, zbog čega je odlikovan Ordenom i tako postao počasna momčad Slobodne Francuske.

Uoči prve utakmice u oslobođenom Splitu

Hajdukova misija nije bila samo balun, nego, kao borci NOVJ zastupanje i promoviranje NOB-a diljem svijeta, koja žrtvama svojih najboljih sinova i kćer stvara slobodnu Hrvatsku u novoj, sretnijoj, demokratskoj, federativnoj Jugoslaviji.

Ovakve vrijednosti Hajduka su spomen vječnosti i putokaz mladima da imaju sretniju i mirniju budućnost.

Umjesto čestitke za 100 godina Hajduka

Piše: Ranko Adorić

Hajduk – fenomen Splita i Dalmacije, njihov dugogodišnji simbol i dika, glasnik ovih prostora širom cijele kugle zemaljske, odbrojao je prvih stotinu godina u svojoj dugoj i burnoj povijesti.

Nastao studentskim kapricom malobrojnih entuzijasta i zaljubljenika u „mijur“ početkom 20. stoljeća, točnije 13.02.1911. godine, izrastao je u legendu koja je zasjednila mnoge važne i značajne ličnosti i događaje našeg grada.

Stasao na porivima zdravog duha u zdravom tijelu, s jasnim humanim i naprednim opredjeljenjem brojnih uprava i igrača, Hajduk je odgojio mnoge mlade naraštaje pravednosti, sportskom viteštvu i poštovanju, ali uvijek, uz mrvicu onog našeg, dalmatinskog, dišpeta što je davalo špirita da zapali sebe i sve oko sebe. To mu je i pomoglo da, uprkos mnogih bura i oluja, iz jednog malomišćanskog kluba izraste, zajedno sa svojim gradom, u pravog sportskog velikana, „majstora s mora“.

U svojoj bogatoj sportskoj povijesti prepune ladice Hajdukovih vitrina podsjećaju na mnoge uspjehe: osvojena prva mjesta državnih prvenstava, osvojeni pokali nacionalnih kupova, mnogi pokali, plakete i pohvale s domaćih i međunarodnih takmičenja i turnira, a nakon II. svjetskog rata, igrao je značajnu društvenu ulogu nastupajući u ime državnog dresa, čime je bio i ambasador naše zemlje u svijetu.

I baš danas, na dan stotog rođendana Hajduka i velike fešte u Splitu, kada je cijeli grad svečano okićen, prepun zastava i slavljeničkih parola i poruka, sav u bijelom, kada se sprema, uz gromoglasnu galamu i vatrometom obasjano nebo, za sve-

čani sportsko-muzički program pun boja, pjesme i petardi - baš danas treba reći ono što već dugi niz godina mnogi naši sugrađani i prijatelji kažu: „Nije ovo više onaj naš Hajduk!“.

Uz nesporne uspjehe izgleda da idu i mnoge ružne stvari. Narочito zadnja dva desetljeća, od tzv. demokratskih promjena, nastupaju teški dani za rekreativni, amaterski, ali isto tako i profesionalni sport. Teški nemoral, kriminal i poslovna zagađenost uvukla se u naš sport, napose u nogomet (korupcija, namještanje rezultata, crni fondovi, trgovanje ljudima, neplaćanje poreza i dr.), u kojem se vrti veliki novac bez kontrole države, čak im se i golemi dugovi otpisuju - dok se tvornice i radionice zatvaraju! Privatni interesi prevladavaju sportske pa se tako i Hajduk pretvara u igračku nemoralnih političara i poduzetnika koji ga politikantski koriste za osobnu promociju, ostaje bez nekadašnjih vizija, gubi dah. Hajduk ulazi u sporni i nemoralni ugovor kojim pljačka svoj Grad 30-godišnjom koncesijom korištenja Gradskog stadiona na Poljudu, dok istovremeno ne plaća zajednici ni struju, ni vodu, a poslovne prostore i cijeli stadion iznajmljuje za razne zabavno – kulturne priredbe od kojih uzima cjeokupni utržak, a održavanje cijelog stadionskog kompleksa ide na teret Grada - poreznih obveznika. Lošu sliku Hajduka upotpunjuje i kriminalna prodaja njegovih dionica u čiju vrijednost je ušla i vrijednost nekretnine, dakle stadiona, iako to nije Hajdukovo već vlasništvo Grada Splita.

Jednako su tako iritantni i neredi na stadionu od razularenih i najčešće alkoholiziranih „navijača“ Torcida koja se otvoreno identificira

sa krajnjom desnicom što je za Hajduk povjesno gledano apsurd, ali od čijih se postupaka Hajduk najčešće ne ograđuje. Oni otvoreno iskazuju ksenofobne, rasne, nacionalističke, faši-nacističke i anticivilizacijske poruke, a prije i nakon utakmica svojim vulgarnim ponašanjem nesmetano, do kasno u noć, remete gradski javni red i mir «pjevanjem» koje prije sličí životinjskom zavijanju, ne poštuju prometnu signalizaciju, uništavaju društvenu i privatnu imovinu najčešće bez sankcija, uz izniman angažman brojnih policijskih snaga koje plaćamo mi svi - porezni obveznici. Hajduk je navukao gnjev mnogih sugrađana koji jedva čekaju da što prije ispadne iz nekog takmičenja kako bi teror «navijača» prestao i gradom zavladao mir. Što oni misle o „svom“ Hajduku najbolje ilustrira davno ispisani grafit, kojeg nisu prekrile ni zastave, ni magla bengalki: „*Da je kriminal mjerilo uspjeha, Hajduk bi bio prvak Evrope!*“. I napose, sve lošijom igrom i rezultatima, Hajduk sve više gubi ozbiljnu i vjernu publiku olako rasprodajući godinama mukotrпно stvarani ugled.

Možda je baš danas uništeni i devastirani Hajduk, u sportskom i moralnom smislu, pravi simbol Splita grada, devasdtiranog i uništenog privrednog giganta regije, pa i šire. I dok ovih dana njegovi mladi navijači frenetično i bučno proslavljaju godišnjicu Hajduka, s pravom se pitaju mnogi: „Što se to krije iza dimnih zavjesa kojima je obavljen zadnjih dana ovaj grad?“, uz žamor onih starijih koji se suznih očiju i sa sjetom sjećaju baluna koji se igrao „srcem za publiku“, a ne za milijune! I ne može ih prevariti blještavilo i ludulo, toga nikad nije falilo, pa brontulaju: «Vridija je dok je nosija zvizdu, sad je čista šteta!».

Nogometna mafija kod nas još nije ni dotaknuta kao što se to, barem stidljivo, događa u sferi visoke politike. U zemlji izokrenutih vrijednosti, mladi streme postati nogometašem slijedeći onu da Hajdukov „profesionalac“ (**A. Šarbini**) ima plaću 348 hiljada kuna, a glasoviti operni prvak splitskog HNK (**T. Mužek**) svega osam i pol!

No, bilo kako bilo, Hajduk i dalje ostaje splitski brend, roba koja će se još neko vrijeme prodavati.

S očekivanjem da će se tek korjenitim društvenim promjenama kod nas steći uvjeti i za reforme u sportu kao i kvalitetniji rad na sasvim drugim osnovama, pa tako i u Hajduku, želim mu da doživi to vrijeme.

Mnogo uspijeha u godinama koje dolaze.

Ne kerumštini

Piše: *Splićanin*

(podaci poznati redakciji)

Nemam splitsko kolino, ali imam veliku ljubav za Split. Ne znam koji dio grada više plijeni, da li Dioklecijanova jezgra, opjevani Marjan, predivna Riva, živopisna slojevitost gradskih četvrti centra i Splita 3, lungomare od Žnjana do Bačvica ili bolje rečeno sve tamo preko Rive, Meja, Sustipana, Ježinca, Kašjuna, Instituta, Bena do Spinuta! Ne vjerujem da ima mnogo gradova koje resi takva ljepota. Ipak, Marjan je najveća blagodat grada, njegova pluća, mjesto za masovnu rekreaciju i odmor građana, ali i biser turističke ponude. Slične attribute može imati i potez uz more od Zente pa skoro do Stobreča, no zahvaljujući igrama osobnih interesa moćnika i jalovosti takozvanih vlasti kojima je (do jednoj do sada od kada je nezavisne Hrvatske) interes grada usputan, taj je dio grada još uvijek Kaos koji još nije porodilo Geju.

Da se vratim na Marjan. Nažalost, pitanje je prestiža stanovati na bilo kojem dijelu Marjana, pa smo dnevno svjedoci proždiranja **Botičeve** „samotne planine“. Marjan se pretvara u spavaonicu moćnika i zaslužnika svake vele (nažalost, to je počelo još dok smo imali pravednije i uređenije društvo). To je jednostavno zločin i to mora stati, a oko toga jednostavno ne može biti dvojbi. U civiliziranom društvu, u zemljama koje sprovode zakone to bi bilo zabranjeno – i gotovo. Zamislite pritiska bogatuna na prostor Central Parka u New York-u, ali nema te sile koja ga može devastirati. No u državi koja je u vlasništvu mafije, u zemlji u kojoj 30 posto građana svoje glasove daje lopovskoj stranci, u gradu koji ima najprimitivniju legalno izabranu vlast među svim gradovima civiliziranog

Sukob interesa – što je to?

Piše: Ante Veić

svijeta, pojam „i gotovo!“ ne postoji. Gotovo je, zapravo, kada bahati novostećak koji vlada gradom sa svojom rođijačko-pajdaškom svitom, kaže da je gotovo. A to je kada se on i njegovi namire. No konačno se i u ovom gradu dogodilo nešto što ga reafirmira kao grad – građanski bunt.

Jeste da je građanska inicijativa malo zakasnila. Nije je bilo kada su stavljani čiketi u zgrade Jugoplastike, kada su jedna za drugom umirale firme, čak ni kada se osvajao Hajduk. Kap je prelila čašu tek kada se Dinastija odlučila dodatno bogatiti na obalama Marjana. Jer ljubav za Marjan se može izraziti stavom da tamo ne smije ničeg biti osim borova, kao i stavom da može biti još pet kupališta s ugo-stiteljskim objektima, oko toga se može raspravljati, ali misleći dio Splita sve teže može trpjeti kerumštinu!

Ne moramo se uvijek i sa svakom inicijativom nevladinih udruga, neformalnih grupa, facebook akcija, spontanih događanja naroda i sl. do kraja slagati, ali ih sve moramo pozdraviti i uvažavati kao legitimni izraz stavova dijela građana, a nadasve kao korektiv društvenih devijacija i branu beskrajnoj moći kapitalističkih skorojevića koje je oficijelno društvo porodilo, pa ih po prirodi stvari, kao svoje čedo, institucije tog istog društva neće spriječiti u daljnjem stjecanju bogatstava ni onda kada je to s onu stranu ili onkraj zakona.

Splitu, ima nade! Tvoj misleći dio je krenuo, pomognimo mu da raste i nikada više ne dozvoli da ovakovi dođu na čelo ovog prelijepog poharanog grada.

PS:
KERUMŠTINA – sticanje inicijalnog kapitala profiterstvom u ratu, zaobilaznje zakona, jer zakoni su za gubitnike, kupovanje ljudi i političara, instaliranje nepotizma, manjak kulture i obrazovanja, beskrupuloznost...

Evo se nalazim na kraju životnog puta, a kunem se da nikada, baš nikada, nisam čuo za tu kovanicu. Tek u zadnjih nekoliko godina udomaćila se u našem žargonu, a odnosi se na osobe koje obavljaju visoke državne funkcije i u isto se vrijeme bave privatnim biznisom, koji bi svoje osobne interese trebali podrediti općem interesu, tako da svoje tvrtke predaju nekome od rodbine ili prijatelja za vrijeme dok su u državnoj službi. Ta bi mjera kao trebala spriječiti ili isključiti mogućnost da taj biznismen na bilo koji način može pogodovati svom privatnom interesu.

S obzirom na to da, kako rekoh, nikada ranije nisam čuo za tu kovanicu zavirio sam u Leksikon i pod slovom „S“ našao samo „sukob zakona“, a od sukoba *interesa* nigdje ništa. Pod slovom „K“ nalazi se *Kolizija* /lat. cooisio/ sudar, sukob, ali ni ovdje ništa o sukobu vlastitih interesa.

I sada se postavlja logično pitanje: može li čovjek kao osoba, kao pojedinac, biti u ikakvom sukobu sa samim sobom. Može biti i vrlo je često u dilemi pri izboru između dvije mogućnosti za koje postoje opravdano jaki razlozi, kao na primjer. hoće li biti pošten ili lopov, hoće li kupiti vola ili kravu ako nema novaca za oboje itd., ali ukoliko nije skrenuo s pameti, nikada i ni u kojoj situaciji da se nađe, neće učiniti ništa što bi mu moglo nanijeti štetu. A sada pogledajmo jeli ikako moguće dotičnoga biznismena-državnika onemogućiti ili pak spriječiti da svojim položajem ni na koji način ne utječe na prosperitet svog privatnog biznisa. On se formalno-pravno može odreći rukovođenja svojom tvrtkom i to pravo prenijeti na nekoga iz kruga svoje obitelji ili prijatelja, ali ga nitko ni na koji način ne može spriječiti da s dotičnom osobom komunicira i daje uputstva, vrši kontrolu poslovanja itd. Moglo bi ga se spriječiti ako bi se njegova

tvrtka za to vrijeme ugasila - prestala djelovati, ili ako bi ga se potpuno izoliralo od kontakata s vanjskim svijetom, tj ako bi ga se stavilo u stakleno zvono. Uostalom, sve mjere osim gašenja privatnog poslovanja za vrijeme vršenja državne dužnosti ne mogu ga spriječiti da svojim postupanjem na nekoj visokoj dužnosti svojoj tvrtki osigura prosperitet. Ne mora on nikoga ni moliti ni poticati, dovoljno je da se zna tko je tko, pa analogno tome nitko nikoga ne može sankcionirati, a bez sankcija sve je dozvoljeno.

I umjesto sukoba interesa priličnije bi bilo da se kaže usklađivanje interesa, jer u krajnjoj liniji objektivno ono to i jest.

Na kraju se postavlja pitanje: tko je i zbog čega izmislio tu sintagmu - sukob interesa, pa je čak i u Saboru formirano tijelo koje kao treba ocjenjivati kada je neki funkcioner došao u sukob sa samim sobom. Po mojoj ocjeni radi se o vješto smišljenoj manipulaciji u zavaravanju građana-birača od strane vladajuće kapitalističke klase, jer je kao što rekoh, praktično je nemoguće dokazati na koji je način odnosni funkcioner utjecao na prosperitet svoga biznisa.

Naslovnica web stranice Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa (www.sukobinteresa.hr).

Zainteresirani građani mogu „provjeriti“ podatke o jednom broju dužnosnika, a i sami procijeniti koliko će nam to pomoći da ne krađu...

Ispravak

Molim da redakcija izvrši ispravak navoda: „Mr.sc. Mirko Mečava“ u broju 7 od studenog 2010. g. na strani 10 uz moje ime u potpisu slike i u tekstu. Pogrešno je navedena znanstvena titula „Mr.sc.“ koju nisam stekao. Ja sam diplomirani politolog.

Mirko Mečava

Uredništvo *Socijalizma danas* se izvinjava na pogrešci učinjenoj nehotice.

Naslovnica broja za veljaču: U veljači je Hrvatski zavod za zapošljavanje objavio redovito statističko priopćenje o zaposlenosti (za siječanj), ali po prvi puta nije objavio broj nezaposlenih registriranih na Zavodu! To je eklatantan primjer pritiska vladajućih i njihove nervoze zbog ekonomske situacije i sve većeg socijalnog nezadovoljstva u zemlji. „Opravdanja“ i „objašnjenja“ koja su pritom nudili sigurno bi se našli, da danas postoji, u legendarnoj Feralovoj rubrici *Greatest shits*: od toga da je veliki broj među nezaposlenima lijen i ne bi uopće trebao biti evidentiran na Zavodu do toga da su se ljudi masovno prijavljivali na Zavod kako bi dobili posao popisivača za ovogodišnji popis stanovništva. *Socijalizam danas*, evo objavljuje tu „skrivanu“ i dramatično veliku brojku: 334.378 nezaposlenih sugrađana evidentirano je na Zavodu za zapošljavanje. Pribrojimo li tome procjenu da oko 70.000 ljudi radi, a ne prima plaću te sjetimo li se mladih koji svake godine dolaze na tržište rada koje je sve manje sposobno apsorbirati taj priljev, ne možemo ne zapitati se: jesmo li konačno dosegli prag društvene tolerancije za ovaj sistem i njegove „vrijednosti“?

Kontakti

Socijalistička radnička partija Hrvatske

Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb

Tel: + 385 (0)1 48 35 340

Ivan Plješa, predsjednik

Stjepan Šafran, tajnik

Regionalna organizacija SRP-a Zagrebačko-zagorska

Kralja Tvrtka 13, 10430 Samobor

GSM: + 385 (0)98 380 762

Milan Vasiljević, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a Slavonsko-posavska

Kralja Petra IV. 6, 35000 Slavonski brod

GSM: + 385 (0)91 895 1099

Vlado Bušić, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a Banijsko-moslavačka

Stjepana i Antuna Radića 31, 44000 Sisak

Tel: + 385 (0)44 531 577

Joso Lončarić, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a za Dalmaciju

Kralja Zvonimira 35, 21000 Split

Tel: + 385 (0)21 482 934

Ranko Adorić, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a za Istru

Istarska 5, 52100 Pula

Tel: + 385 (0)52 219 036

Vladimir Kapuralin, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a Primorsko-goranska

Blaža Polića 3, 51000 Rijeka

GSM: + 385 (0)91 12 03 975

Dalibor Vidović, predsjednik

SRP Grad Zagreb

Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb

Tel: + 385 (0)1 48 35 340

Zvezdana Lazar, predsjednica

